

KARIKE

Broj 20, Decembar/Prosinac 2014.

INTERVJU:

Adnan Mehonić:

„Informišite se, informacija je pola urađenog posla!“

str. 14-15

TREĆI UGAO

Komentiraj - Kreditiraj

str. 23

REZIME POPLAVA

„Kiša je padala, evo šta je ostalo za njom“

str. 20-21

EU ČASTI

Putuj i uči... DŽABA

str. 19

ROBO BOBO

Robot koji briše granice

str. 3

PREVODI SE...

Hvala vam što čitate

**01101111 01101101 01101100 01100001 01100100 01101001 01101110 01110011
01101011 01101001 00100000 01101101 01100001 01100111 01100001 01111010
01101001 01101110 00100000 01001011 01100001 01110010 01101001 01101011
01100101**

Već 10100 brojeva sa vama.

*Sretna nova godina - ispravi se.
I kad si na tabureu, ispravi se.
I kad si na tastaturi, ispravi se.
I kad si na (cd)moru ispravi se.
I ako si na grani ispravi se.
I da nam se svi ispravite.
I gledate ispred sebe.
Ispravljeni u 2015.
Sretna Nova godina.*

SADRŽAJ

3. ROBO-BOBO – ROBOT KOJI BRIŠE GRANICE
4. INVESTICIJA, PROMOCIJA I INOVACIJA – NAUKA
7. BANJALUČANIN NA SVJETSKOM STREET WORKOUT NATJECANJU
8. FOTOREPORTAŽA: NAUKA DISKRIMINIRA
10. ĐE SMO STALI S NAUKOM?
12. VRIJEME JE ZA MLADE
14. ADNAN MEHONIĆ: "INFORMIŠITE SE, INFORMACIJA JE POLA URAĐENOG POSLA
16. A ŠTA KAŽE TWITTER O IZBORIMA?
18. DEBATA KAO ALAT PROMICANJA KULTURE DIJALOGA
19. PUTUJ I UČI... DŽABA – EVS
20. "KIŠA JE PADALA, EVO ŠTA JE OSTALO ZA NJOM"
22. NASMJI SE!
23. KOMENTIRAJ - KREDITIRAJ!
24. PIŠI MI PO ZIDU – MOSTAR I SARAJEVO
26. A JA SE BAVIM BILIJAROM
27. PUŽ: SIGURNOST, ŠKOLA I SAOBRAĆAJ

impressum:

Izdavač: Udruženje Omladinska novinska asocijacija u Bosni i Hercegovini

Izvršni direktor: Boris Čović
Glavni i odgovorni urednik: Haris Dedović

Izvršna urednica: Hana Čolić
Redakcija: Ljupko Mišeljić,
Nebojša Sičić, Denis Hadžić Gigo
Dopisnici: Azem Kurtić, Mirza Abaz, Nino Bilajac, Boro Todorović, Haris Begić
Fotografi: Haris Begić, Boro Todorović, Marina Mimoza
Naslovница: Boris Čović

KONTAKT: Mula Mustafe Bašeskije 7, 71000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina;
+387 33 205 850;
onaubih.karike@gmail.com;
www.onabih.ba

Katarina
Postoje ljudi i mesta koje poznajete a da ih niste vidjeli.

Robo-Bobo, robot koji briše granice

Mostarski robot je već četiri godine zaredom jedini iz Jugoistočne Evrope na takmičenju iz robotike u Izraelu.

Piše: Boro Todorović

U martu 2010. godine na međunarodnom takmičenju iz robotike (FIRST) u Tel Avivu u Izraelu, predstavljen je prvi bosanskohercegovački robot. Od tada BiH ima redovnog predstavnika na ovom takmičenju. Radi se o grupi sačinjenoj od mostarskih srednjoškolaca, dvadesetak učenika iz Koledža ujedinjenog svijeta u Mostaru (UWCiM), Gimnazije Mostar, Gimnazije „Fra Grga Martić“, Mašinsko-saobraćajne škole, Strojarske škole Faust Vrančić i Elektrotehničke škole „Ruđer Bošković“ uz pomoć studenata Strojarskog fakulteta Sveučilišta u Mostaru, pod mentorskom palicom direktorice UWCiM-a, Valentine Mindoljević.

Nauka nam je vodilja

Priču je započela mala grupa entuzijasta koji su došli do zaključka da bi ovo mogao biti još jedan od načina da se na jednom mjestu spoje srednjoškolci svih nacionalnosti iz svih djelova Mostara. Odatle i ime tima: „Spirit of the United Neretva“ („Duh ujedinjene Neretve“). Oni su započeli s jednostavnom hipotezom **da se nauka i tehnologija temelje na istim pravilima i načelima na svakom jeziku i u programu svake škole, tako da oni mogu biti alat za brisanje razlika i izgradnju tolerancije u Mostaru.**

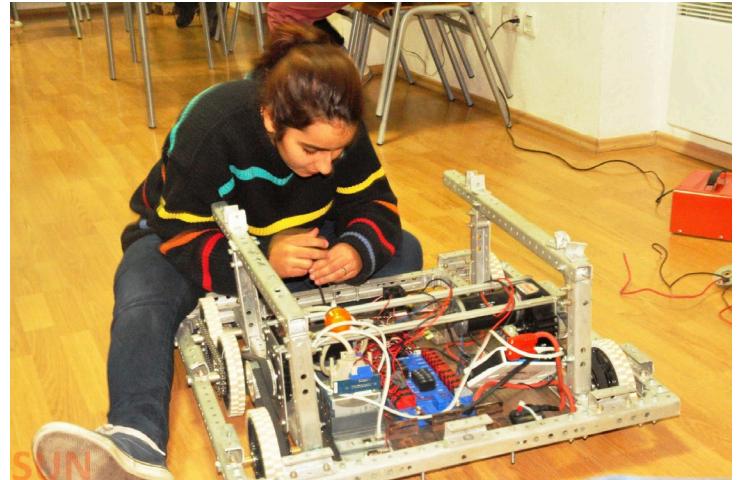
Tim je 2009. godine osnovala Ingrid Fiedler, u tom trenutku studentica Koledža ujedinjenog svijeta Mostar. U prvom pojavljivanju na takmičenju u Izraelu 2010. godine, mostarski tim robotičara osvojio je „Rookie Inspirational Award“, nagradu za iznimani doprinos ujedinjenju zajednice i promovisanju vrijednosti internacionalizma. Ingrid Fiedler, kao prvi kapiten tima, nagrađena je za lični doprinos u širenju FIRST-ovih idea i vrijednosti, te za svoje napore u formiranju i vođenju prvog UWC i prvog balkanskog multietničkog tima.

Ekipa funkcioniše tako što je podijeljena u sedam timova: Administracijski tim, Web design tim, Programerski tim, Tim elektroničara, Tim mehaničara i Mentorski tim. Svaki od timova odvojeno radi na svome dijelu projekta koji se na kraju spaja u cjelinu i nastaje finalni produkt, Robo-Bobo, kako su mu dali nadimak.

Vremenski period u kome trebaju napraviti robota je veoma kratak, članovi tima često provode besane noći u svom radnom prostoru radeći, smisljavajući nove ideje, dizajnirajući i testirajući svaki mehanički dio i sastavljući ga da bude robot sa svim potrebnim funkcijama. „Nema riječi koje mogu da opisu taj osjećaj sreće kada sve dođe na svoje mjesto u kasnim noćnim satima, kada je robot konačno gotov, radi i spreman je da bude spakovani i poslan u Izrael“ - izjavio je Krešimir Merdžo.

Nove ideje, nove pobjede

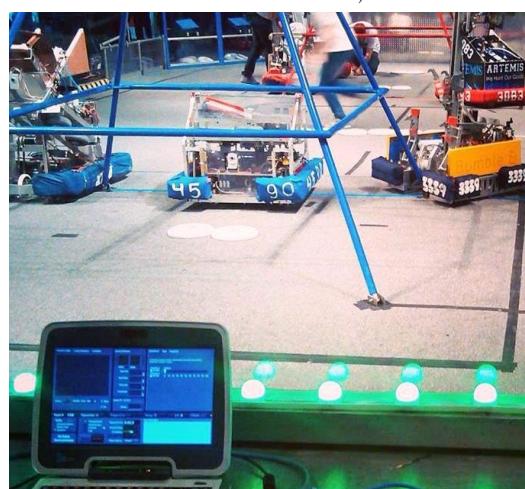
Svake dvije godine cijeli tim se „osvježi“ novim članovima željnim da nauče nove stvari i učestvuju u kreiranju novog Robo-Bobo-a.

KADA NEMATE NOVAC, OPREMU ILI ISKUSTVO, VEĆ SE MORATE OSLONITI SAMO NA KREATIVNOST – ONDA POSTANETE NAJKREATIVNIJI!

Od 2010. godine ovaj tim je osvojio je četiri medalje, pored toga je uvijek bilježio dobre rezultate, uvezši u obzir zemlju iz koje dolazi, cijelokupno iskustvo, znanje i naravno, nevelik budžet. Trenutno tim sačinjava 18 učenika i tri mentora, i podjeljen je u nekoliko timova gdje je svako zadužen za posebne zadatke. Sastav tima je raznolik, od raspona godina, nacionalnosti, interesovanja mladih ljudi, do spola učesnika, što je mnogima čudno, osobito kada je u pitanju robotika.

„Iako vlada mišljenje da djevojke nisu baš zainteresovane za robotiku, mi smo ponosni što naš tim čini osam djevojaka koje doprinose projektu u svakom segmentu“, kaže Merdžo. da nauče nove stvari i učestvuju u kreiranju novog Robo-Bobo-a. Robo-Bobo je projekat u koji mostarski srednjoškolci ulažu puno rada, truda i odricanja kako bi ga doveli do željenog izgleda, i zaista je jedan od rijetkih primjera fantastične mlađalačke kreativnosti i maštovitosti na djelu.

„Svakog siječnja postavi se ispred nas novi cilj, a mi imamo samo tri tjedna izgraditi robota sa određenim sposobnostima u zavisnosti od propozicija natjecanja. Prve godine smo napravili robota koji je mogaoigrati nogomet, druge godine je bio u mogućnosti staviti kruge (balone) na čivije, prošle godine je bio u mogućnosti da puca frizbije, iduće godine tko zna“, rekao je Merdžo.

Investicija, promocija i inovacija - Nauka

Ulagati u nauku i pratiti njen rad zahvalno je koliko i baviti se njome. Ukoliko se naučni rad ne subvencionše i ne postoje mjesta na kojima se praktično mogu vidjeti dostignuća, onda on i ne postoji. Informišite se o smotrama na kojima se prezentuje nauka i naučno-istraživački rad u našoj zemlji, te kakvu podlogu mladim naučnicima stvara BiH.

Piše: Ljupko Mišeljić

Svrstavanje Bosne i Hercegovine u kategoriju „zemalja u transiciji“ ne znači da su vlasti oslobođene obaveze da ulažu u nauku u smislu podsticaja inovatora i naučnika. U samoisgradnji istih trebali bi doprinijeti i Centri i Instituti za tehničke i prirodne nauke kroz istraživanja i izradu stručne literature.

„U nauku i naučno-istraživački rad mora se ulagati, pa tek onda očekivati rezultate. Mlade treba podsticati i usmjeravati, a osim toga pomagati da svoje inovacije plasiraju na tržiste i ponude ih proizvođačima. To nije nimalo lak zadatok, ali veliko učešće u tome ima i Ministarstvo nauke i tehnologije“, izjavio je prof. dr Milan Đudurović, predsjednik Skupštine Saveza inovatora RS.

Izdvajanja FMON za javne institucije u 2014. godini (*1000 KM)

INSTITUCIJE

UNIVERZITET U SARAJEVU	501,8
UNIVERZITET U TUZLI	217,4
SVEUČILIŠTE U MOSTARU	184,0
UNIVERZITET U ZENICI	150,5
UNIVERZITET „DŽEMAL BIJEDIĆ MOSTAR“	133,8
UNIVERZITET U BIHAĆU	117,1
KLINIČKI CENTAR UNIVERZITETA U SARAJEVU	16,7
FRANJEVAČKA TEOLOGIJA	16,7

Ko će više, ko će bolje. Ili ipak ne?

“Najvažniji aspekt razvoja naučno-istraživačkih kapaciteta Republike Srpske jeste ulaganje u kadrove, a posebno mlade, koji treba da napreduju u naučno-nastavnim ili naučnim zvanjima“, rekao je Komić.

Ministar Komić izjavio je da se finansijska ulaganja u istraživanje i razvoj u Republici Srpskoj kontinuirano povećavaju. Prema njegovom mišljenju, u 2016. godini moguće je očekivati i dostizanje strateškog cilja - 0,5% BDP-a za nauku. Izvor tih sredstava bili bi poslovni sektor sa 0,3% te javna sredstva sa 0,2% izdvajanja. Cilj povećanja obima ulaganja u istraživanje i razvoj je do 2020. godine obezbijediti 1% BDP-a, što predstavlja prag vidljivosti.

“Cilj povećanja izdvajanja za nauku, istraživanje i inovacije jeste da doprinese sveukupnom društveno-ekonomskom razvoju Republike Srpske, porastu BDP-a i povećanju konkurentnosti privrede RS. Korist od povećanog ulaganja u nauku i istraživanje treba da imaju svi građani, pa i sami istraživači i naučni radnici“, tvrdi Komić.

Iz Ministarstva nauke i tehnologije RS saopštavaju da postoji veliko interesovanje studenata i akademske zajednice za sredstva koja dodjeljuju i obezbeđuju za sufinansiranje naučno-istraživačkih projekata, podržavanje razvoja mlađih istraživača i programa osposobljavanja mlađih za takav rad. Takođe, Fond “Dr Milan Jelić“ nastavio je s podrškom studenata prvog, drugog i trećeg ciklusa studija, pa je i u 2013. godini odobreno 140 stipendija.

„Ministarstvo nauke i tehnologije je prepoznalo važnost uloge mlađih ljudi u nauci zbog čega smo u prethodnom periodu sufinansirali tri važna programa za podršku mlađim istraživačima. U skladu sa usvojenim programom rada, u 2013. godini sufinansirali smo projekte zapošljavanja pet mlađih istraživača na određeno vrijeme, koji pohađaju studije drugog i trećeg ciklusa visokog obrazovanja u Republici Srpskoj. Ukupna vrijednost ovog projekta je 160.000 KM. U istom periodu je po osnovu konkursa za sufinansiranje podršku dobilo dvadeset studenata postdiplomskog studija za izradu magistarskih radova, u iznosu od 50.000 KM, odnosno 50 studenata za izradu doktorskih disertacija u iznosu od 200.000 KM. Podržali smo i 154 istraživača koji su učestvovali u radu međunarodnih naučnih skupova u inostranstvu, deset istraživača koji su bili na naučnom usavršavanju u stranoj naučnoj instituciji i devet istraživača za naučno-studijski boravak u inostranstvu“, izjavio je Siniša Marčić, uposlenik Ministarstva nauke i tehnologije RS. Ministar najavljuje da je u planu osnivanje Centra za unapređenje nauke i scijentometriju, čija će svrha biti evaluacija naučno-istraživačkog rada utvrđivanjem kriterija koji će omogućiti nepristrano ocjenjivanje kvaliteta rada naših naučno-istraživačkih radnika i institucija u cjelini.

“Jedan od važnih ‘alata’ za utvrđivanje uspješnosti naučnika jeste citiranost njihovih radova, čime se praktično verifikuje kvalitet u svjetskoj naučnoj zajednici. Kada dobijemo potpunu sliku o kvalitetu naučno-istraživačkih radova u RS, moći ćemo identifikovati izvrsne naučno-istraživačke institucije i timove koje će Ministarstvo nauke i tehnologije zdušno podržavati u budućnosti“, kazao je Komić.

Ministarstvo je takođe objavilo novi postupak kategorizacije naučnih časopisa, tako da u RS postoji 15 naučnih časopisa prve kategorije, od kojih su mnogi uvršteni u međunarodne naučne baze. Svrha ove kategorizacije jeste uspostavljanje kriterija koji su zasnovani na uspješnim primjerima iz svjetske prakse, te su važan instrument za podizanje kvaliteta naučno-istraživačkih radova.

Federacija danas

Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke u Budžetu za 2013. godinu izdvojilo je 1.800.000 KM za finansiranje ili sufinansiranje programa i projekata u oblasti nauke za devetnaest javnih visokoškolskih i naučnih ustanova u Federaciji BiH. Ovim programom obuhvaćeni su i programi podrške izdavanju naučno-stručne literature i referentnih časopisa, naučnog usavršavanja međuinstitucionalne naučno-tehnološke saradnje međunarodnog karaktera, organizacije domaćih i međunarodnih naučnih skupova i istraživanja, te sufinansiranja istraživačkog rada i studijskog boravka. Ugovorom koji su potpisali tadašnji ministar obrazovanja i nauke, Damir Mašić, i predstavnici javnih visokoškolskih ustanova i institucija, predviđeno je finansiranje i sufinansiranje projekata opremanja institucija nauke od značaja za Federaciju BiH, a koji se odnosi na uređenje prostora i nabavku prioritetne opreme za naučno-istraživački rad.

U odnosu na prethodni period, Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke je u 2013. godini napravilo novi pomak radi jačeg uključivanja akademске i naučne zajednice u proces raspodjele sredstava za oblast nauke. Tako je prošle godine podrška dodijeljena putem ugovora, bez javnog poziva, odnosno direktno javnim visokoškolskim i naučnim ustanovama u Federaciji Bosne i Hercegovine. Ova izdvajanja su u 2014. godini smanjena na 1.300.000 KM, te raspodijeljena na šest javnih institucija u Federaciji BiH.

Izdvajanja FMON za javne institucije u 2013. godini (*1000 KM)

INSTITUCIJE

UNIVERZITET U SARAJEVU	421,6
UNIVERZITET U TUZLI	238,3
SVEUČILIŠTE U MOSTARU	201,6
UNIVERZITET "DŽEMAL BIJEDIĆ MOSTAR"	146,6
UNIVERZITET U ZENICI	146,6
UNIVERZITET U BIHAĆU	128,3
AKADEMIJA NAUKA I UMJETNOSTI BIH	110,0
NACIONALNA I UNIVERZITETSKA BIBLIOTEKA	70,0
ZEMALJSKI MUZEJ BIH	70,0
INSTITUT ZA GENETIČKO INŽINJERSTVO	33,6
INSTITUT ZA ISTORIJU SARAJEVO	33,6
INSTITUT ZA ISTRAŽIVANJE ZLOČINA...	33,6
INSTITUT ZA JEZIK	33,6
KLINIČKI CENTAR UNIVERZITETA U SARAJEVU	33,6
METALURŠKI INSTITUT "KEMAL KAPETANOVIĆ"	33,6
ORIJENTALNI INSTITUT	33,6
FAKULTET ISLAMSKIH NAUKA	18,3
FRANJEVAČKA TEOLOGIJA	18,3
KATOLIČKI BOGOSLOVSKI FAKULTET U SARAJEVU	18,3

Za oblast nauke Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke u Budžetu za 2014. godinu planiralo je izdvojiti 3.765.000 KM. Nedavno su potpisani i ugovori o finansiranju institucija nauke i kulture od značaja za Bosnu i Hercegovinu koja iznose 965.000 KM, dok će preostala sredstva biti dodijeljena ostalim naučnim ustanovama i društвima, te pojedincima koji nisu zaposleni u nekoj od javnih visokoškolskih i naučnih ustanova.

„Ostatak sredstava biće dodijeljen javnim pozivom, kao i u okviru Konkursa za finansiranje naučno-istraživačkih i istraživačko-razvojnih projekata, te za finansiranje preuzetih obaveza

po osnovu bilateralnih sporazuma u okviru međunarodne naučno-tehnološke saradnje, uzimajući u obzir sveukupni značaj i razvojne prioritete Federacije BiH“, saopштено je iz FMON-a.

Dani i noći naučne moći

Osim podsticaja i usmjeravanja naučnika i inovatora važna je i promocija istih. Stoga su izuzetno važni i naučni festivali i manifestacije koje se u našoj zemlji organizuju nekoliko godina unazad. Organizatori tih manifestacija su najčešće Ministarstvo nauke i tehnologije RS, Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke, Savez inovatora RS, te mnoge evropske organizacije, od kojih se izdvaja TIDEA.

Po uzoru na zemlje Evropske unije koje ulažu velika sredstva za podršku naučno-istraživačkom radu, u proteklih nekoliko godina organizuje se i Festival nauke RS. Festivalom se želi referirati na nauku kao jedini dugoročno isplativi model podsticanja ekonomskog rasta i stvaranja novih radnih mesta.

“Festival je prvenstveno namijenjen mladima, kod kojih bi trebalo da razvije maštu i da ih uvjeri da mukotrpni i kreativni posao u nauci jeste zalog za budućnost. Prethodnih godina izazvao je veliko interesovanje i zabilježio veliku posjećenost, a svi koji su došli na festival mogli su vidjeti interesantne eksponate u izložbenom dijelu programa. U popodnevnom dijelu organizovana su predavanja iz oblasti nauke”, izjavio je Jasmin Komić, prvi čovjek Ministarstva nauke i tehnologije, povodom organizovanja Festivala nauke.

Žiri Takmičenja za najbolju tehnološku inovaciju i ovogodišnji pobjednici, tim "Drvoplus"

Među atrakcijama sajma bio je robot Nao, specijalna letjelica, kao i niz eksperimenata koji su u Banju Luku stigli zahvaljujući Centru za promociju nauke i Institutu "Mihajlo Pupin" iz Beograda. Humanoidnog robota "Nao" koriste naučnici za izrade algoritma i modela vještačkog čovjekolikog ponašanja. Cilj izrade ovog robota je da u budućnosti bude sposoban da pomaže djeci i starijima kao i u održavanju domaćinstava i radnog prostora. Napravljen je 2011. godine u francuskoj kompaniji "Aldebaran robotics". Ovom je prilikom predstavljen i "mobilni planetarij". Riječ je o sfernem bioskopu koji projektuje slike zvjezdanog neba i nebrojenih spektakularnih objekata koje možemo posmatrati u univerzumu. Planetarijumi su korišteni za obuku astronauta u programima „Apollo“ i „Gemini“ u kritičnim fazama obuke u nebeskoj navigaciji. Treći Festival nauke (2013) bio je domaćin uradaka različitih naučnih oblasti, pa su gosti bili i studenti Prirodno-matematičkog fakulteta u Banjoj Luci koji su posebnim tehnikama izveli

vještački snijeg, objasnili kako izgleda život u kapi vode te otkrili herpetološki kutak sa različitim vodozemcima i gmizavcima, živim i prepariranim. Studenti Mašinskog fakulteta u Banjoj Luci objasnili su praktično način funkcionisanja uređaja za priključanje i prečišćavanje radnih sredstava, vakuumiranje i punjenje rashladnog sistema.

Veliku pažnju pružili su i savremeni procesni računar ATLAS-Max, koji je namijenjen za nadzor i upravljanje elektro-energetskim postrojenjima, te VIEW SCADA, sistem za nadzor i upravljanje sistemima elektroprivrede, vodoprivrede i procesne industrije.

„Planirano je organizovanje Festivala nauke u okviru obilježavanja Međunarodnog dana nauke. Ove godine će aktivnosti biti proširene u sadržajnom smislu, ali je o detaljima rano govoriti u ovom trenutku“, saopštili su iz Ministarstva.

Kao što je i najavljen, na četvrtom Festivalu nauke koji se održao u novembru 2014. godine u Domu omladine, predstavljene su neke nove inovacije i tehnologije. Posjetiocu su mogli vidjeti kvadriopter (instrument za automatsko mjerjenje visine drveća, op.a), izložbu robotike, te primjenu pametnih telefona u medicini. Ovom prilikom, Ministar nauke i tehnologije Republike Srpske, dr Jasmin Komić, rekao je da je znanje jedan od strateških resursa koji se za razliku od materijalnih ne troši, već vremenom uvećava. „Uvjeren sam da je razvoj nauke jedini uslov našeg opstanka, jer je znanje trajni izvor rješenja za različite izazove u društvu“, kazao je Komić

Učesnici Robo Start radionice testiraju komponente svog robota

Ovaj Festival okupio je petnaest izlagača sa više od 50 eksponata, a gostovali su i predstavnici Centra za promociju nauke iz Beograda, Prirodno-matematičkog, Arhitektonsko-građevinskog, Medicinskog, Tehnološkog, Elektrotehničkog, Šumarskog i Filozofskog fakulteta Univerziteta u Banjoj Luci, te Tehnološkog fakulteta Univerziteta u Istočnom Sarajevu.

Jedna od manifestacija čiji je cilj da javnosti približi posao istraživača i omogući bolje razumijevanje njihovog doprinosa društvu je i „Noć istraživača“. Pokrenuta je 2005. godine na evropskom nivou u okviru FP6 programa „Istraživači u Evropi 2005“. Inicijativa se sastoji od jednodnevog događaja koji se odvija istovremeno u 32 zemlje Evrope u više od 200 gradova. Prva Noć istraživača u BiH, održana 2012. godine pod sloganom „Nauka je magija“, odvijala se u Banjoj Luci, a 2013. godine je proširena i na Sarajevo pod sloganom: „Nauka je strava“. U 2014. godini tema Noći istraživača bila je „Putokaz za nauku“, a program se odvijao 26. septembra u Banjoj Luci, Sarajevu, Mostaru i Bijeljini. Takođe, „Noć istraživača“ treba da omogući mladima da razmotre naučnu karijeru kao jednu od opcija za bu-

dući poziv, ali i da doprinese globalnom unapređenju radne sredine istraživača u Evropi. Organizatori Noći istraživača su TIDEA Banja Luka, Heis Sarajevo i Oxfam Italy, a projekat je finansiran od strane Evropske unije, UNDP-a, Central European Initiative i fondacije Maria Curie Actions.

Preduzmi, nauči i primjeni

„Takmičenje za najbolju tehnološku inovaciju (TNTI) pokrenuto je u Srbiji prije deset godina, a od 2007. godine se organizuje i u Republici Srpskoj. Od početka je takmičenje zamisljeno više kao škola visoko-tehnološkog preduzetništva, a manje kao instrument određivanja ko je najuspješniji jer to tržište ionako radi najbolje“, saopštili su iz Ministarstva nauke i tehnologije RS. Već sedam godina u kontinuitetu se organizuju zanimljivi treninzi namijenjeni sticanju vještina koje istraživačima obično nedostaju. Najčešće se radi o privlačenju investitora, prilagođavanju potreba kupca, ali i kako naći novu primjenu za svoju tehnologiju i kako kreativno rješiti problem. Od pokretanja takmičenja u Republici Srpskoj učestvovao je 61 tim, a ukupno je za nagrade dodijeljeno 258.000 KM. Svi timovi su, u skladu sa pravilima, pohađali obuke za izradu biznis plana.

Pod pokroviteljstvom Federalnog ministarstva obrazovanja i nauke i Elektrotehničkog fakulteta, te Studentskog ogranka IEEE (Institute of Electrical and Electronics Engineers) Univerziteta u Sarajevu, u oktobru 2014. godine održana je trodnevna radionica „RoboSTART 2014“.

Radionica je objedinila predavanja o osnovama robotike, mehatronike i aktuatora, dok su u ulozi predavača bili profesori i asistenti na ETF-u u Sarajevu, te prisustvovanje prezentaciji projekata i radova iz tih oblasti poput robotske ruke, mobilnih robota i mnogih drugih. Od ukupno 190 prijavljenih, dvadeset odabralih srednjoškolaca i studenata podijeljenih u timove imali su priliku da naprave vlastitog robota i učestvuju u takmičarskom dijelu. Pobjednici su po završetku dobili prigodne nagrade.

Glavni cilj ovog Udruženja je unapređivanje tehnoloških inovacija i vještina radi koristi čovječanstvu. Osim toga, ovo Udruženje i njegovi članovi inspirišu globalnu zajednicu kroz publikacije, konferencije, tehnološke standarde, stručne i obrazovne aktivnosti. IEEE objavljuje više od četvrtine svih publikacija vezanih za elektrotehniku i računarstvo i predstavlja vodeći autoritet u područjima računarstva, biomedicinskih tehnologija, telekomunikacija, energetike i mnogih drugih. Studentski ogrank IEEE u Sarajevu sprovodi i projekat „BeEng“ u okviru kojeg se izvode kursevi tehničkog engleskog jezika, te jednodnevna radna posjeta kompanijama za studente ETF-a ali i ostale članove IEEE-a.

Dvadeset najvećih svjetskih korporacija iz oblasti auto-industrije, zdravstvene zaštite i informaciono-komunikacionih tehnologija godišnje izdvajaju više od 150 milijardi dolara za istraživanje i razvoj, što je 83 puta više nego ukupni usvojeni budžet Bosne i Hercegovine. Imajući u vidu zakonsku regulativu Bosne i Hercegovine i činjenicu da su sredstva za nauku dužna obezbijediti entitetska resorna ministarstva, naučno-istraživačka dostignuća u BiH, čak i kada su konkurentna u samoj ideji, ne mogu biti finansirana iz domaćih kasa. Koliko će u narednom periodu entitetski budžeti biti fleksibilni, poslovni sektor razvijen, a javna sredstva dovoljna za finansiranje i sufinansiranje naučno-istraživačkog rada, ostaje da se vidi u novim politikama raspodjele budžetskih izdavanja.

Banjalučanin na svjetskom Street Workout natjecanju

Početkom decembra tekuće godine u Kazahstanu održano je svjetsko Street Workout natjecanje na kojem se, među 75 zemalja učesnica, pojavio i jedan natjecatelj iz Bosne i Hercegovine.

Piše: Hana Čolić

Street Workout (ulični trening) je disciplina koja označava izvođenje tjelovježbi na otvorenom, često u dječijim i ostalim rekreativnim parkovima s raznim poligonima i spravama. Može se reći da se postepeno razvio iz sportske gimnastike. U posljednjih nekoliko godina interesovanje za ovaj hobi u Bosni i Hercegovini je poraslo, te mladi sve češće teretanu mijenjaju zdravijom i zanimljivijom alternativom vježbanja na svježem zraku.

Potpuna posvećenost tjelovježbi

Da i rekreativna aktivnost može dovesti do velikog uspjeha i ostvarenja životnih želja, svjedok je i osamnaestogodišnji Srđan Dobraš, koji se bavi ovom zanimljivom disciplinom već tri godine.

„Sasvim slučajno sam naišao na video legendarnog Hannibala For Kinga koji je izvodio nevjerojatne stvari sa velikim lakoćom, a pri tome je imao i sjajnu estetiku. Odmah sam sebi rekao da će jednoga dana i ja sve to raditi. Sa ozbiljnim treningom sam počeo poslije dugoročnog proučavanja ovog vida treninga i bavim se njime već dvije godine“, kaže Srđan.

Svaki trening sastoji se od vježbi kondicije i snage, a oni koji se njime bave gotovo uvijek imaju razrađen raspored vježbanja kako bi ih što efikasnije i kvalitetnije izvodili, te da bi imali maksimalnu korist od njih. Uglavnom se služe samo vlastitom tjelesnom težinom pri izvođenju vježbi, što ni u kom slučaju ne znači da su vježbe manje zahtjevne. Redovitim treningom tijelo se razvija i navikava na zdrav način života.

Za Srđana trening ne predstavlja samo hobi. Kroz trening se uspijeva oslobođiti negativne energije i opustiti od svakodnevnih prepreka i problema. Kaže da niti jedan dan ne može zamisliti bez vježbe. Srđan je u dvije godine, koliko trenira, uspio doći i

Jedna od zahtjevnijih statičkih vježbi

Pogled na glavnu natjecateljsku binu

do svjetskog Street Workout natjecanja koje se 1. decembra održalo u Astani, Kazahstanu. Još uvijek pod utiskom, on nam priča o tom događaju kao o izvanrednom iskustvu kroz koje je pokazao, ali i naučio mnogo.

„Takmičari imaju 3 minute da urade najbolji mogući performans u slobodnom stilu (kombinacija statičkih, dinamičkih vježbi i akrobacije) kako bi prošli u superfinale. Od 75 učesnika prošlo je 35, ali nažalost, zbog velike greške, nisam bio jedan od njih.“

Motivacija za uspjeh

Oni koji se ozbiljnije bave Street Workoutom, vole ga nazivati ne samo sportskom disciplinom, već i društvenom aktivnošću. Vrijeme za trening prilika je i za vježbu i učenje. Međutim, često je interakcija ljudi za vrijeme treninga osmišljena da bi poduprla društveni razvoj zajednice i zdravo odrastanje mlađih. Mnoge udruge Street Workout sportista bave se i socijalnim aktivizmom, što govori da je Street Workout idealan alat fizičkog i psihičkog razvoja pojedinca, i da je iznimno korisna aktivnost.

„Moj cilj je da motivišem sve oko sebe i da ujedno pomjeram sopstvene granice iz dana u dan.“ – Srđan Dobraš

Da bi neko bio uspješan u ovoj disciplini, mora imati nevjerojatnu snagu i kondiciju, kao i smisao za estetiku pokreta. Pobjednik ovogodišnjeg svjetskog Street Workout natjecanja je Diyas Bidzhiev iz Kazahstana. Srđan nažalost nije uspio proći u superfinale i time si osigurati zamjetan uspjeh. Usprkos tome, zadovoljan je što je dobio priliku upoznati neke od svojih uzora čija su ga djela motivisala od samoga početka, ali i predstavljati svoju ekipu, grad i zemlju.

„Rezultat mi je najmanje bitan. Na takmičenje sam otisao prvenstveno da bih dostigao svoj cilj koji sam si zacrtao još prije više od dvije godine. Moj san se ostvario i još uvijek ne mogu vjerovati da sam u tome uspio“.

Srđan Dobraš

Arhitektonski i Građevinski fakultet

Lakše na budžet, nego na fakultet

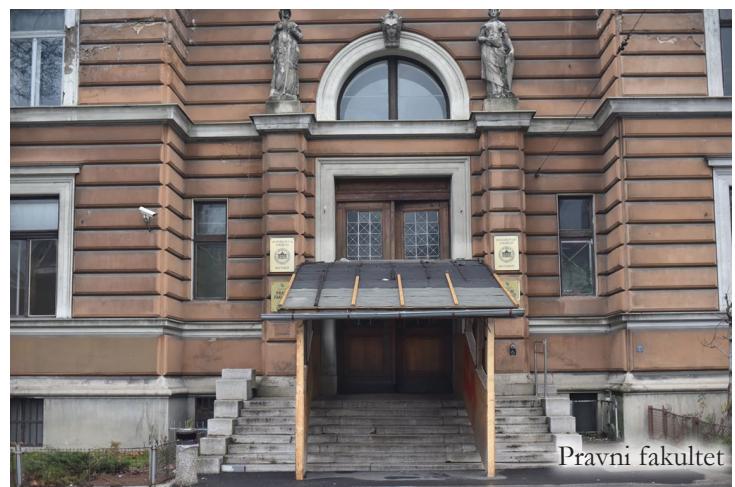
Foto: Haris Begić

Pripremila: Hana Čolić

Agencija za statistiku BiH na osnovu podataka dobivenih od službi za socijalni rad i PIO fondova u oba entiteta procjenjuje da u BiH više od 270.000 građana ima status osobe s invaliditetom. Položaj osoba sa invaliditetom u BiH reguliše nekoliko stotina domaćih i međunarodnih propisa. Jednako veliki broj državnih, entetskih i lokalnih vlasti, domaćih, kao i međunarodnih nevladinih organizacija bave se pitanjima osoba s invaliditetom, njihovim pravima i položajem u društvu. Unatoč tome, većina zgrada fakulteta Univerziteta u Sarajevu nema pristupni sustav za invalidska kolica niti liftove unutar objekta, pa se tako osobama s invaliditetom onemogućuje pristup fakultetu, a samim tim i studiranje.

Ni Pedagoški fakultet nema pristup za osobe s invaliditetom

Pravni fakultet

Aula Ekonomskog fakulteta

Medicinski fakultet

Muzička akademija

Stomatološki fakultet sa klinikama

Jedan od rijetkih koji imaju izgrađen pristup za osobe s invaliditetom – Mašinski fakultet

Fakultet političkih nauka s liftom za invalidska kolica

„Bekto Precisa“ je porodična kompanija sa višedecenijskim poslovnim iskustvom u oblasti proizvodnje visokosofisticiranih industrijskih alata za plastiku i obojene metale, kao i kombinaciju metal-plastika, ali i mnogobrojnih proizvoda koji se brizgaju od plastike, a koji imaju široku primjenu u više industrijskih grana i svakodnevnoj životnoj upotrebi.

U početku zamišljena kao mala porodična firma, „Bekto Precisa“ je danas izrasla u kompaniju evropskog formata koja se prostire na više od 50.000 kvadratnih metara i u čijim pogonima radi oko 450 ljudi na 300 najmodernijih industrijskih mašina. Sa potpuno zaokruženim sistemom proizvodnje, od ideje do finalnih proizvoda, postala je jedinstvena u čitavom regionu jugoistočne Evrope.

Kompanija „Bekto Precisa“ je društveno-odgovorna kompanija, a podržali su i putovanje članova ONAuBiH-a na projekt „Ostali: dajte glas ostalima“ u Erfurtu aprila 2014. godine.

Đe smo stali s naukom?

Nauka se može definisati kao ukupno ljudsko znanje o prirodi, društvu i ljudskom mišljenju, koje je nastalo kao rezultat sistematskog, organizovanog, višestruko ponavljanog, provjerenog i eksperimentalno i na praktičan način potvrđenog posmatranja prirodnih, ili bilo kojih drugih pojava, koje je moguće posmatrati i izučavati, te donošenje zaključaka o tim pojavama i zakonitostima koji njima vladaju.

Piše: Boris Čović

Mi u "Karikama" volimo da svaku temu broja predstavimo kroz članke svojih dopisnika i članova redakcije, što originalnije i što inovativnije. Pritom pokušavamo da sve sagledamo očima mladoga posmatrača, novinara, aktiviste. Stvaramo novu perspektivu svakoj temi na što omladinskiji način možemo. Ipak, tu su i tekstovi poput ovoga koji slijedi, koji prikazuju realnost neke situacije, onakvom kakva ona zapravo jeste, bez uplitnja omladinske svijesti i mladalačkog pogleda. Ovo su samo činjenice o nauci i istraživačkim djelatnostima u Bosni i Hercegovini, izvučene iz svakojakih publikacija, strategija, zavoda za statistike, agencija i slično.

1. Prema istraživanjima koje su provele mnoge strane i domaće organizacije i institucije, stanje nauke i tehnologije u Bosni i Hercegovini nije zadovoljavajuće. Procjenjuje se da su ukupna ulaganja i izdvajanja u BiH za ove namjene (budžet, ulaganja privrede i uslužnog sektora) između 0,1 i 0,14 % BDP-a (bruto domaći proizvod), što je daleko ispod prosjeka u EU koji iznosi 1,84%.
2. Za naučno-istraživačke djelatnosti u BiH nadležni su entiteti. U Federaciji je za ove djelatnosti zaduženo Ministarstvo obrazovanja i nauke, dok je u Republici Srpskoj za to zaduženo Ministarstvo nauke i tehnologije, koje ima organiziraniji pristup nauci. Na nivou Bosne i Hercegovine za naučno-istraživačke aktivnosti sredstva izdvaja samo Ministarstvo civilnih poslova. 2,2 miliona eura izdvojeno je iz budžeta u 2009. godini u Fede-raciji, što je ispod 0,06% BDP-a. U RS-u je izdvojeno malo više, čak 2,3 miliona, što je u postocima 0,07% BDP-a.
3. Bosna i Hercegovina ima najmanji broj objavljenih naučno istraživačkih radova u časopisima indeksiranim u bazama podataka Instituta za naučne informacije (Institute for Scientific Information – ISI). Broj objavljenih naučno-istraživačkih radova na milion stanovnika u Bosni i Hercegovini iznosi 103,05 (2008. godina), dok npr. Slovenija ima 1669,30 (2008. godina).
4. Nedovoljan broj srednjoškolaca u BiH, koji je dvostruko niži od prosjeka grupe tranzicijskih zemalja članica EU (Slovačka, Mađarska, Rumunija, Bugarska), čini malu osnovu za visokoškolsku populaciju, koja je za 58% niža od prosjeka navedene grupe zemalja.

5. Informacijsko – komunikacijske tehnologije su također u nezavidnome položaju u odnosu na ostatak Europe. Networked Readiness Index (NRI) je mjerilo spremnosti za umrežavanje jedne države i prema tome indeksu u 2005. godini smješteni smo na 89. mjesto od ukupno 104 države. Nije loše, šesnaesti odzada. U 2006. godini smo spali, odnosno skočili, kako ko gleda, na 97. mjesto, da bi se u 2007. godini vratili na 89. mjesto.

6. Instituti su ustanove koje bi, po svojoj definiciji, trebale najviše djelovati u cilju provođenja naučno – istraživačkih djelatnosti. U Bosni i Hercegovini, točnije u Federaciji, instituti su zapostavljeni. Pravna lica registrovana na sudu kao "instituti" nemaju zakonsku osnovu da sudjeluju u naučno-istraživačkim programima koji se finansiraju iz budžeta vlada. Kao takvi, ne bave se naučno-istraživačkim djelatnostima, već uglavnom obavljanjem stručnih poslova, kao i ispitivanjima za potrebe tržišta. Ključni instituti u Federaciji su:

o Akademija nauka i umjetnosti BiH (ANU BiH),

o Nacionalna i univerzitetska biblioteka BiH (NUB BiH),

o Institut za jezik Sarajevo

o Nekada je ovde bio i Zemaljski Muzej. Sada ga više nema. I to nam mnogo govori.

7. Naučne institucije su i univerziteti kojih u Bosni i Hercegovini ima na pretek. Javnih je pak devet, a oni su:

o Univerzitet u Sarajevu

o Univerzitet u Bihaću

o Univerzitet u Tuzli

o Univerzitet u Banjoj Luci

o Univerzitet „Džemal Bijedić“ Mostar

o Univerzitet u Istočnom Sarajevu

o Sveučilište u Mostaru

o Visoka medicinska škola Prijedor

o Univerzitet u Zenici

o Visoka škola hotelijerstva i turizma Trebinje

Prebrojali smo 101 fakultet na ovim Univerzitetima. Pored javnih, tu su i privatni univerziteti. Njih ima 29. Valja napomenuti i to da nisu svi univerziteti akreditirani.

8. U Federaciji BiH u 2013. godini magistriralo je 677 osoba. Od toga je 370. Ma, uostalom, pogledajte sliku.

Fakultet Faculty	21.MAGISTRI I SPECIJALISTI NAUKA PREMA NAUČnim MASTERS OF SCIENCE ACCORDING TO FIELDS OF												OBLASTIMA VISOKOŠKOLSKIM USTANOVAMA I SPOLU SCIENCE INSTITUTIONS OF HIGHER EDUCATION AND SEX											
	Svega All		Opći program General program		Obrazovanje Education		Umetnost i humanističke nauke/ Arts and humanities		Društvene poslovne upravne i pravne nauke/ Social business administration and jurisprudence		Prirodne nauke matematika i računarstvo Natural Science, Mathematics and Computing		Tehnika, industrija i građevinarstvo Engineering, Manufacturing, construction		Poljoprivreda Agriculture		Zdravstvo i socijalna zaštita Health and Social Protection		Uslužne djelatnosti Service activities		Nepoznato Unknown			
	Svega All	Žene Females	Svega All	Žene Females	Svega All	Žene Females	Svega All	Žene Females	Svega All	Žene Females	Svega All	Žene Females	Svega All	Žene Females	Svega All	Žene Females	Svega All	Žene Females	Svega All	Žene Females	Svega All	Žene Females		
FEDERACIJA BIH FEDERATION OF B&H	677	370	3	-	43	30	27	12	244	134	46	32	69	17	27	8	205	133	1	-	12	4		
Akademija likovnih umjetnosti Academy of Fine Arts	7	5	-	-	-	-	7	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Agronomski i prehran. tehn. fakultet Faculty of Agriculture	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-		
Arhitektonski fakultet Faculty of Architecture	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-		

9. U Bosni i Hercegovini djeluje ukupno 50 biblioteka u sastavu fakulteta. To su biblioteke na kojima bi se trebala nalaziti sva stručna literatura koja je potrebna studentima, koji svake godine uplaćuju novac da bi im se te knjige omogućile. Univerzitetskih biblioteka je tek 6.

10. Broj patentiranih proizvoda u BiH posljednjih nekoliko godina konstantno opada. Najveći broj patentata je iz oblasti farmaceutske i kozmetičke industrije. Za njima slijedi kemijska industrija, biotehnologija i medicina, a ništa manje važno nije ni građevinarstvo. Za usporedbu ćemo uzeti 2005. godinu, kada je broj prijavljenih patenata bio 372. i 2007. godinu kada je taj broj bio 92.

Zanimljiva činjenica o nauci je i to da seminarski radovi koštaju 10 KM, a magistarski se znaju prodavati i za 50 KM. No, ovu činjenicu nećemo uvrstiti u top 10.

Diplomski Radovi
December 6 at 7:20pm ·

Poštovani, ostvarite novogodišnji popust od -20% na Vaš rad tako što nam pošaljete poruku u naš fb inbox ili na e-mail: diplomski33@gmail.com za izradu rada, vršimo izradu seminarskih, diplomskih, magistarskih, master radova kao i multimedijalne powerpoint prezentacije. Vaš SDM-Tim za uspješnu karijeru!!!

SDM-radovi
<http://www.sdm-radovi.tk>
dipomski33@gmail.com

Like · Comment · Share

Vrijeme je za mlade

Trenutna dešavanja u BiH stvaraju vrlo nepovoljnu osnovu za ispravno izgrađivanje ličnosti mladih osoba, ili omogućavanje prosperitne budućnosti: brojni problemi u sustavu obrazovanja, ekomska kriza, malverzacije na svim nivoima vlasti i u brojnim tvrtkama, kulturološki i društveni raspad zajednice, samo su neki od faktora koji usporavaju samoaktualizaciju mladih i društveni napredak.

Piše: Hana Čolić

Već godinama je mladima u Bosni i Hercegovini simbol uspjeha odlazak u inostranstvo na studije ili na rad. Iako službeni podatci ne postoje, procjenjuje se da je od 1995. godine 150 000 mladih otišlo iz BiH, a prema neslužbenim anketama, čak 73% mladih ima želju trajno ili na duži period napustiti svoju zemlju. Ovakva razmišljanja mladih nisu neosnovana. 80% njih kaže da bosanskohercegovački obrazovni sustav ne zadovoljava njihove potrebe i kriterije. Generalno, stopa upisa mladih na fakultet iznosi oko 36%, što je jedna od najnižih stopa u Europi, a čak 27% studenata u međuvremenu odustane od studija.

Sukladno tome, ni tržište rada ne pruža mladima mogućnost da napreduju u svojoj zemlji, o čemu svjedoči podatak da je u Federaciji BiH prema podatcima iz septembra 2014. godine 121 460 mladih nezaposleno, dok je to u Republici Srpskoj 42 848 mladih. Svake godine Bosna i Hercegovina ima više od 18 000 novih diplomanata za koje opet nema mjesta na tržištu rada, pa mladima zaista i ne preostaje mnogo do otići iz BiH.

Upoznajmo najhrabrije

Iako se jako teško oduprijeti želji za praćenjem trenda „odljeva mozgova“, postoje mladi ljudi koji uspješno podižu temelje svojoj budućnosti upravo u svojoj domovini, ali su se odlučili nesebično zalagati i za budućnost svojih vršnjaka i sunarodnjaka hrabrim upuštanjem u političke vode.

Na kandidatskim listama proteklih Općih izbora mogla se naći nekolicina mladih ljudi kandidiranih za zastupničko mjesto na svim nivoima vlasti. Tek njih par je izabrano na neku od pozicija u vladama. Jedna od tih osoba je Mario Vukasović, novoizabrani zastupnik Skupštine Kantona Sarajevo za Demokratsku frontu - Željko Komšić.

S druge strane, oni koji nisu izabrani za neku od pozicija također osjećaju potrebu da se nastave nadograđivati, truditi i zalagati za svoje ciljeve. Berina Proho, članica Socijaldemokratske partije, dvadesetjednogodišnja je studentica koja bez obzira na ishod oktobarskih Izbora osjeća sve veću motivaciju za pokretanjem promjena u KS.

Kroz razgovor s Mariom i Berinom saznali smo koji motivi pokreću mlade da odu ili ostanu u BiH, koje su poteškoće i potencijali proizašli iz stanja u kojem se nalazimo i šta to mladi trebaju učiniti s pozicije na kojoj su.

„Politika nije zanimanje koje sam birao niti je odluka da uđem u političke vode nešto što je nastalo u jednom momentu. Bio sam član više omladinskih formalnih i neformalnih organizacija, a cilj mi je bio da pokušam utjecati na dešavanja i probleme oko sebe. Od rane mladosti sam pratilo politička dešavanja, pratilo vijesti,

komentarisao i imao vlastita promišljanja o tome. Moje bavljenje politikom je došlo samo po sebi jer se problemi građanki i građana ipak u najvećoj mjeri rješavaju u skupštinskim i parlamentarnim klupama“, objašnjava Mario.

Berina kaže da je sve počelo sasvim spontano. „2010. godine sam se priključila Forumu mladih SDP-a bez velike ambicije da budem ‘političarka’. Svidjelo mi se to što su imali interesni oblik za omladinu gdje su kroz razne aktivnosti i projekte utjecali na mlade ljude. To je jako dobro, jer se kroz takve aktivnosti mlađe osobe uče timskom radu, preuzimanju odgovornosti i razvijanju kritičkog mišljenja.“

Šta čekamo?

Statistički podatci očigledno ukazuju na problem velikih razmjera: Bosna i Hercegovina svakodnevno gubi sposobne mlade ljudi koji bi jednoga dana trebali i mogli mijenjati političku i društvenu scenu. Međutim, primorani su da odu ako žele svoje ideje i sposobnost pružiti onome ko će ih cijeniti i, u krajnjoj liniji, adekvatno plaćati. S druge strane postoji i stav da prilike za mlade u BiH nikada neće ni biti bolje ako ti isti mladi sami ne učine nešto po tom pitanju.

„Mi si mladi sami trebamo stvoriti ambijent u kojem želimo živjeti, a ne samo pobjeći odavde. Upravo je to bio jedan od mojih motiva za kandidaturu. Vrijeme je da mladi, nove generacije, pokušaju promijeniti stanje u kojem se nalazimo. Zvući kao izlizana floskula, ali ako mladi zaista i dalje budu indolentni sebi samima i svojoj državi, tada će ‘odljev mozgova’ biti još veći“, smatra Berina.

Berina Proho

Mario Vukasović

Može se također govoriti i o činjenici da trenutna dešavanja u BiH stvaraju vrlo nepovoljnu osnovu za ispravno izgrađivanje ličnosti mladih osoba, ili omogućavanje prosperitne budućnosti: brojni problemi u sustavu obrazovanja, ekomska kriza, malverzacije na svim nivoima vlasti i u brojnim tvrtkama, kulturološki i društveni raspad zajednice, samo su neki od faktora koji usporavaju samoaktualizaciju mladih i društveni napredak.

„Ono što u BiH imamo na djelu, jeste apsolutno nezdrava okolina za odrastanje naših pokoljenja, jedan potpuni kulturni krah. Dosta mojih prijatelja živi i radi vani, a činjenica je da druge mogućnosti trenutno nemaju. Većina njih radi nimalo lagane, uglavnom fizičke poslove, ali su ipak sretni da za svoj rad budu solidno plaćeni i da žive u prijatnom, zdravom i sigurnom okruženju. Ne mogu ih kriviti jer oni trenutno nemaju perspektivu u BiH. Zato su nove generacije političara obavezne udariti temelje za razvoj i transformaciju Bosne i Hercegovine u modernu zemlju 21. vijeka“, tvrdi Mario.

(Ne)sposobni!?

Mlade ljudi na našim prostorima također konstantno prate tereti brojnih stereotipa i paradoksa koji im ne dozvoljavaju da samoinicijativno izgrađuju svoju karijeru. Od njih se na svim konkursima za zapošljavanje traži iskustvo, koje oni ne mogu imati jer ih niko ne zapošjava, a do prilike za održavanje prakse ili volontiranje u državnim ustanovama je jako teško doći. Ako kojom srećom uspiju naći neko radno mjesto, napredovanje im je praktično onemogućeno jer ih se smatra nesposobnima, nekompetentnima i neiskusnima i njihove ideje se zbog toga često ignoriraju.

Mario smatra da se neiskustvo mlade osobe ni u kom slučaju ne treba smatrati nedostatkom. „Iskustvo će doći vremenom. Mladi ljudi će se morati sami izboriti za svoje mjesto unutar društva,

a da bi to uspjeli moraju biti glasni, jasni i jedinstveni u svojim zahtjevima jer, nažalost, naše vlasti na nas ne gledaju kako bi trebale, a upravo mi smo najveći potencijal koji naše društvo ima.“ Berina kaže da se unatoč raširenim stereotipima mladi ne trebaju prestati truditi. „Potrebno je da mi mladi, koji smo ‘svježi’, puni znanja, energije, snage i volje, pokažemo šta zaista znamo.“

Siva perspektiva

Brojna neslužbena istraživanja različitih vladinih i nevladinih organizacija upućuju na rastuću pasivnost mladih, ali i na goruće probleme s kojima se susreću. 78% mladih slobodno vrijeme provodi u kafićima, njih 45% bavi se nekim sportom, a samo 5% je uključeno u rad bilo kakve nevladine ili neprofitne organizacije.

U FBiH ni jedno ministarstvo nije preuzeo sve obaveze iz Zakona o mladima FBiH koje ima prema populaciji mladih. U RS-u briga o mladima nije u potpunosti sistemski uređena, jer često izostaju sistemski i strateški načini rješavanja njihovih problema. Na nivou države ne postoji institucionalna briga o mladima: ne postoji nadležno ministarstvo, ne postoji državna strategija prema mladima, a budžetska izdvajanja za mlade su minimalna. Prema ranijim istraživanjima nevladinih organizacija, vlasti u BiH najmanje novca su izdvojile za potrebe mladih, svega 14 miliona maraka za četiri godine, što je jedva 0,05% ukupnih budžetskih sredstava. Većina servisa za razmijene učenika i studenata, volontiranje, praksi i slično, već odavno ne djeluje u Bosni i Hercegovini.

“Mladi ljudi su ti koji nisu opterećeni bremenom loših iskustava iz prošlosti i koji još uvijek nisu ni uvidjeli svoje konačne granice i zbog toga, za mladog čovjeka ne postoji ‘nije moguće’ i ‘ne može’.” – Mario Vukasović

Mladi u skorijoj budućnosti ne mogu vidjeti perspektivu, niti priliku za samoaktualizaciju u svojoj zemlji. Očigledno je da do značajnih promjena ne može doći dok se ti isti mladi ne aktiviraju i sami sebi stvore prosperitetnu budućnost u zdravoj okolini. Tek nekolicina mladih spremna je uzeti stvar u svoje ruke, izboriti se za prava i mogućnosti svih 649.359 mladih osoba u BiH. Mario i Berina izvrstan su dokaz da još uvijek postoje aktivni mlađi željni promjena, puni ideja i sposobni da ih sprovedu u djelo.

„Mislim da se konačno moramo ‘zahvaliti’ većini naše političke scene i poslati ih u prošlost jer je sada na satu dvanaest i pet i mi više nemamo ni sekunde da izgubimo. Mladi ljudi su ti koji nisu opterećeni bremenom loših iskustava iz prošlosti i koji još uvijek nisu ni uvidjeli svoje konačne granice i zbog toga, za mladog čovjeka ne postoji ‘nije moguće’ i ‘ne može’“, završava Mario.

Dr. Adnan Mehonić:

“Informišite se, informacija je pola urađenog posla!”

Adnan Mehonić, mladi naučnik iz Bosne i Hercegovine koji je doktorirao, a poslije i zaposlen kao Postdoc na University College London (UCL). Trenutno radi na razvoju novog tipa digitalne memorije koji bi trebao da bude zamjena za sve dosadašnje računarske memorije, što predstavlja značajan tehnološki napredak.

Razgovarao: Haris Dedović

Karike: Gdje su bili tvoji počeci i na koji način si odabrao put ka cilju koji danas ispunjavaš?

Adnan: Krenulo je tako što sam se u srednjoj školi počeo baviti fizikom i matematikom u takmičarskom smislu, tj. kao vannastavnom aktivnošću. Nivoi takmičenja su: školsko, općinsko, kantonalno, entitetsko i državno. Kasnije dolaze i međunarodne olimpijade. U polju fizike, ja sam bio tri godine u državnom timu za internacionalna takmičenja. Na tim olimpijadama se takmiči više od 100 zemalja.

Karike: I šta je bilo dalje?

Adnan: Poslije sam upisao Elektrotehnički fakultet u Sarajevu, odsjek Automatika i elektronika. Već na drugoj godini studija razmišljao sam da bih mogao raditi diplomski negdje van Bosne i Hercegovine, jer mi je to bilo zanimljivo i mislio sam da time mogu ojačati potencijal svog rada. Pošto me je zanimala nanotehnologija, počeo sam istraživati ko i gdje se bavi time. U Londonu postoji centar za tu tehnologiju – London Center For Nanotechnology. Stupio sam u kontakt sa jednim njihovim profesorom i on je bio zainteresovan da dođem u London i odradim neka mjerena koja su mi trebala za moj diplomski, tj. bachelor rad. Tu sam dobio i priznanje “Zlatna značka”.

Karike: Kako si došao do toga da studiraš na UCL-u?

Adnan: Za vrijeme dok sam bio na istraživačkom putovanju, raspitao sam se da li postoje neki master programi koji bi mene mogli zanimati, a vezani su za nanotehnologiju. Na UCL-u postoji jedan odličan studijski ciklus baš o toj temi za koji sam se zainteresovao. Međutim, ima tu uvijek više faktora. Prvi faktor je bio da budem primljen na taj program, a drugi su naravno finansije. Jer, bilo bi preskupo za nekoga iz Bosne i Hercegovine da studira u Londonu, iz razloga što su školarine dosta skupe za naše standarde.

Za studente koji nisu iz Engleske ili Evropske Unije, ta školarina je čak i skuplja. Onda sam se prijavio na sve stipendije za koje je bilo moguće da se prijavim – njih 10-15. U međuvremenu sam se također prijavio na oko pet univerziteta sa sličnim studijima. Jednu od njih sam i dobio i došao tu da studiram. Poslije master studija sam opet razgovarao sa

Ispred UCL-a.

profesorima, jer sam planirao da nastavim sa doktoratom. Naravno, opet sam morao obezbijediti finansije za to. To je moralno ići planski. Čim sam došao na master, odmah sam počeo raditi na tome. I tu sam se prijavio na više stipendija, te dobio jednu od njih.

Karike: Kako je došlo do tvog zaposlenja na UCL-u?

Adnan: To je krenulo već od doktorskog studija. Počeo sam raditi na jednom drugačijem projektu i u toku toga sam počeo raditi na ovom na kojem radim sada, vezanom za nanomemoriju. Onda sam promijenio temu svog doktorskog rada i nastavio raditi na razvoju te memorije. Naravno, to smo već patentirali na međunarodnom nivou kao svoj proizvod i sada radimo na komercijalizaciji proizvoda kroz pregovore sa tehnološkim kompanijama.

London "Eye" & Bosnian science

Karike: Ti sada radiš na razvoju nove memorije. Možeš li nam objasniti šta je tačno ta memorija i zašto je to značajno?

Adnan: U kompjuteru ima više vrsta memorija. Općenito se dijeli na dvije vrste: onu koja zahtijeva stalno napajanje energijom i na onu koja može da pamti i da nema stalno napajanje. Na projektu, na kojem ja radim, se razvija digitalna memorija. To je slično kao "flash" memorija. To su "memristori". To je poprilično nova stvar, ali postoje neki ljudi koji rade već neko vrijeme na tome. Međutim, ja radim sa silikonom.

Karike: Zašto se to razvija i čemu će poslije da služi?

Adnan: To se razvija, jednostavno, zbog toga što ljudi žele da imaju što veći memorijski kapacitet, na što manjem radnom prostoru. Taj primjer možete vidjeti na svim memorijama u historiji tehnologije. Najbolji primjer za to su USB memorijski stickovi koji su ranije imali po nekoliko stotina megabajta, a danas već imate i po nekoliko gigabajta memorije na malim USB stickovima. Ova memorija na kojoj ja radim je nešto što će potencijalno biti brže i efikasnije, i namjera je da zamijeni više vrsta memorije.

Karike: Znači poenta bi bila da se napravi zamjena za postojeće memorije, a da ta nova bude efikasnija u smislu svakodnevne upotrebe?

Adnan: Upravo tako. U ovom momentu akcent je na "flash" memoriji, ali postoji neki idejni plan i za druge memorije. Sada traje utrka između tri ili četiri vrste memorije. U narednih pet, šest godina, jedna od njih će ostati kao najbolja i odnijeti pobjedu nad ostalim memorijama. Sa strane korisnika, to će značiti unaprijeđenje brzine i iskoristivosti te tehnologije.

Karike: Prema tvom mišljenju, kakvo je stanje nauke u BiH?

Adnan: Ja mogu govoriti o tehničko-tehnološkim fakultetima. Smatram da ti fakulteti proizvode poprilično kvalitetne kadrove koji imaju priliku za zaposlenje. Glede nauke generalno, malo ljudi u BiH radi samostalno u praktičnom smislu. Većinom se to radi kroz neke kolaboracije sa drugim univerzitetima na različitim projektima. Pomoći same države nije velika, ali vjerujem da je realna. Ja nemam kompletну sliku nauke u BiH, ali mislim da se strateški mora pristupiti finansijama kojima se raspolaze za nauku, te pokušati finansirati projekte koji bi dali najbolje rezultate u najkraćem vremenskom roku.

Karike: Po tvom mišljenju, u čemu leži "spas" Bosne i Hercegovine, u naučnom smislu?

Adnan: Naravno, to su energenti koje mi imamo. Struja u prvom redu, onda hidroenergija. S druge strane smatram da se nauka treba povezati sa potrebama industrije.

Karike: Namjeravaš li se vratiti BiH?

Adnan: Svakako. Naravno, još uvijek je pitanje vremena i u kojoj mjeri – možda ne u potpunosti, sad za sad. Razlog za to je što mislim da još uvijek nisam izvukao maksimum iz sebe, u odnosu što imam ponuditi kao individua našoj državi.

Karike: Za kraj, jedno pitanje koje svakoga u ovim intervjuima pitamo: šta bi poručio mladim ljudima u BiH iz svoje struke, kao savjet?

Adnan: Moraju istraživati što više mogu, informisati se, jer je informacija pola urađenog posla.

O izborima

U fokusu društvenih mreža tijekom čitavog mjeseca oktobra nalazili su se oktobarski Opći izbori, predizborne kampanje i postizborne raspoloženje.

Pripremio: Boris Čović

S obzirom na to koliku moć imaju, društvene mreže ne smiju biti zaboravljene u vrijeme bitnih socijalnih i političkih dešavanja u svijetu. Mainstream mediji možda ne žele ili ne smiju prikazivati mišljenja građana o pojedinim temama, ili ta mišljenja prikazuju samo onako kako njima odgovara. Upravo iz tog razloga oni malo hrabriji i prkosniji svoj glas protiv vlasti objavljaju putem drugih kanala. Mi smo ovoga puta pripremili skupinu mišljenja građana naše zemlje koja nisu dospjela u mainstream medije. Ovoga puta je Twitter u fokusu. Facebook nismo zanemarili, već u idućem broju stiže iscrpan izvještaj i sa Facebooka. Uživajte.

Soko Okolovo @charliesixtango · Dec 1

napisah i prije izbora.lmali ste **#izbori2014** da nešto promijenite,neš' paliti više,iste ste birali,sad uživajte!!!

Preplavljeni smo kritikama na račun izabranih. Nema više paljenja, Kaze Soko Okolovo.

Tarik Kapetanovic follows

Dr Mustafa Cerić @Dr_MustafaCeric · Nov 17

Is there life after the (Bosnian) elections? Poverty as a weapon of mass destruction | openDemocracy **#izbori2014** opendemocracy.net/can-europe-mak...

Pitaj se, pitaj, duhovni vodo. Bolje ti je da se pitaš ima li života poslije smrti, ipak ti je to struka.

Serena Michaelle @padmym · Nov 10

@BosnianRescue: Happy election day Bosnia! Hope 4 better future 4 Bosnians & our animal fds. **#izbori2014** @DjokerNole

Neki su kampanju iskoristili kako bi se još jednom osvrnuli na životinje. Stop nasilju nad životinjama, i one su ljudi. Odnosno nismo, al' tu je to negdje, ako uzmeš u obzir životni standard jednih i drugih.

Edis Jasarevic @EdisPG · Nov 7

ne napravih jucer screenshot :-) ali evo neko je sinoc ipak napravio **#jedinstvo #snaga #koalicije #izbori2014**

Dodo fulio plakat. Ili pak nije? Možda je snaga ipak u jedinstvu. Zna se. Srpska kuća do kuće.

Koalicija Pod lupom @pod_lupom · Nov 10

Izlaznost biračkog tijela na ovogodišnje izbore je manja za 2% u odnosu na 2010. i 2012. godinu. Ukupno 54,48%. **#PodLupom #izbori2014 #CIK**

Za one koji nisu znali. Jedva da smo demokratska država. I da, ovo su službeni rezultati.

Ben Denison @DenisonBe · Nov 5

RT @JasminMuj: It seems we have a new (old) govt in the #RS: #SNSD + DS + SP. [frontal.ba/novost/74517/...](#) #Bosnia #BiH #izbori2014

Nova stara vlast u RS-u. Pa i stranci vide da je ovdje i logika nelogična.

Toliko su dugo brojali glasove, da su oni iz OHR-a pomislili da je izlaznost na izbore 100 %, a ona upola manja.

Edis Jasarevic @EdisPG · Nov 4

Visokom predstavniku u BiH enigma zasto brojanje glasova sa #izbori2014 traje tako dugo #N1info - mozes misliti kako je obicnim ljudima

Genijalan ud @NaKitiMiBor · Nov 3

Godina je 2042. Džeko nije bio u ofsajdu protiv Nigerije, a glasovi za #izbori2014 još nisu prebrojni.

Opet po CIK-u. Na jako zanimljiv način.

E ovo je poruka. Haj' zdra'o.

Ilija Tešić @ITesic · Nov 12

Sutra kad budes sjedio u rovu, zapitaj se da li je vrijedilo prodati glas za 50KM! #izbori2014

mića amović @MilomirAmovic · Nov 6

#izbori2014 Nekada sam izvodio logičke zaključke, sada zaključujem - pa jbt nigdje logike ?

I mi se slažemo, Mića.

minlex official @Bejslajn · Nov 5

Vodstvo se kreće od demokratije prema oligarhiji s tendencijom završavanja u monarhiji. #BiH #izbori2014

Nije daleko od istine. A i ovi naši se sve više ponašaju kao monarsi.

Kako će normalan insan pratiti rezultate? Pa NEĆE, kad se ishod zna i prije glasanja.

Edita Miftari @01100110EM · Oct 28

Is it just me ili stranica #CIK-a sa izbornim rezultatima nije u funkciji? Neko se naljutio? Neko nezadovoljan? #izbori2014 #BiH

Miso Djukic ©™ @MisoDjukic · Oct 28

Da li se zna broj mrtvih sto glasase #izbori2014

Rahmetli/pokojni deda glasao za SDA. Vazda je bio pokvaren, sad još odozgo podbada.

Izbacite najslabiju kariku.

Edita Gorinjac @EditaGorinjac · Oct 28

Novi zastupnici: Ko ima najviše, a kome će topli obrok biti veći od broja glasova [klix.ba/clanak/1410280...](#) #izbori2014 #IzboriBiH

Boki Petrović @boki_petrovic · Oct 23

Molimo građane da ne zapričavaju CIK, svaki put se zabroje, nikada neće izbrojati #izbori2014

Sigmund Freud @SigmundFreud93 · Oct 20

Da kojim slučajem BiH ima stanovnika kao Kina, brojaci glasova bi imali mandat od 4 godine #izbori2014

Marko Knežević @EnteringM · Oct 23

Traže se studenti, nastavnici i profesori matematike da u #CIK-u drže instrukcije. #izbori2014

Selma Zecević @mangica21 · Oct 23

Taman sam pomisnila da nista ne moze duze da traje od Male Nevjeste,a onda su poceli #izbori2014 i brojanje glasova

Ovi što rade u Twitteru su googlali CIK, da vide po čemu to raja toliko sere.

Evo i pozitivnih komentara.
NOT.

Самоборски Муфтија @sanjinbuzo · Oct 28

Ja poštenijih i demokratskijih izbora od ovih #izbori2014 nisam vidio, naročito u entitetu RS

Debata kao alat promicanja kulture dijaloga

Debata uči pojedinca argumentiranju i donošenju ispravnih zaključaka. Osim što doprinosi razvoju mišljenja pojedinca, debata ima cilj i potaknuti društvo na kritičko razmišljanje, te naznačiti šta je potrebno poduzeti da bi se riješio određeni problem u zajednici.

Piše: Mirza Abaz

Debata predstavlja raspravu u kojoj svaka izjava mora imati argument. Ovo je najkraća i najjednostavnija moguća definicija discipline kroz koju pojedinac doprinosi razvoju sopstvenog kritičkog razmišljanja i razvija govorničke, komunikacijske i vještine dedukcije. Osim navedenog, debata uči argumentiranju, dokazivanju određenih teza i mišljenja, te kroz debatu svaki pojedinac može imati uvid u činjenice vezane za određene teme o kojima raspravlja. U Bosni i Hercegovini postoji dosta debatnih klubova koji provode razna takmičenja i radionice iz domena debate, a to je sjajna prilika za mlade da unaprijede svoja znanja i vještine.

Kako funkcioniše takmičarska debata?

Svaka rasprava mora imati dvije strane, afirmacijsku i negacijsku. Afirmacija izlaže argumente koji idu u prilog tezi debate, a negacija na sve dopuštene načine pokušava da negira argumente oponenta, tj. afirmacije, a samim tim negira i potvrđnost teze o kojoj se debatuje, mada to ne mora biti slučaj. Afirmaciju i negaciju najčešće čine po tri člana. Osim debatanata, debata uvijek mora imati moderatora koji mjeri vrijeme izlaganja svakog člana i daje riječ članovima, te suce koji će na kraju donijeti odluku o tome ko je pobjednik debate.

Između izlaganja postoji tzv. „brainstorming“, tj. vrijeme pripreme debatanta za govor. Neizostavni dio svake debate su i unakrsna ispitivanja koja najčešće za cilj imaju zbnjivanje protivnika i indirektno opovgravanje izloženih argumenata.

Debatno takmičenje ima veliki broj formata, a dva najznačajnija su Karl Popper i Karl Popper Policy formati.

Karl Popper - Debata u Karl Popper (KP) formatu bavi se najčešće kontroverznim tezama, te stavlja naglasak na razvijanje vještina kritičkog razmišljanja i tolerancije.

Debatanti rade u timovima koje čine po tri člana i moraju istražiti i pripremiti obje strane teze. Svaka ekipa ima priliku govoriti i postaviti pitanja oponentima. Sudac na kraju debate daje konstruktivne povratne informacije, tj. komentariše logičke pogreške, neuvjерljive dokaze ili nepovezive argumente.

Debata počinje definisanjem osnovnih pojmoveva i predstavljanjem kriterija ekipe. Na kraju se iznose argumenti koje se ekipa trudi što bolje obrazložiti i potkrijepiti dokazima. Karl Popper Policy - KPP oblik zlikuje mnogo od prethodnog. Jedina značajna razlika između ova dva formatova jeste što im je tok različit. KPP debate se ne računa s razlikama među ova dva formatom (osim pojmova, predstavljanja kriterija i

menata, kao u KP formatu) izlaže problem, plan i korist. Ekipe koje raspravljaju po KPP formatu debate moraju navesti glavni problem koji se veže za tezu, isplanirati način na koji bi se mogao riješiti navedeni problem, te navesti korist od plana.

Implementacija debatne prakse u BiH

Debata u srednjoškolskom i fakultetskom obrazovanju u BiH postoji dugi niz godina i provodi se kroz razne sekcije, seminare, druženja i sl., iako ne u obimu u kojem bi možda trebala, a glavni pokretač ovakvih i sličnih aktivnosti u našoj državi je Centar za kulturu dijaloga (CKD).

Kultura dijaloga kroz žustru raspravu

Anja Gengo, dugogodišnji bh. debatni sudija i trener kaže: „Praksa i iskustvo su mi pokazali da je na samom početku dosta ljudi zainteresovano za debatu, ali vrlo brzo se pokaže i to da samo nekolicina istraje u tome. Razlog je, čini se, sama činjenica da je riječ o disciplini koja zahtijeva dosta vremena i konstantno praćenje društvenih zbivanja, kako bi se mogli iznijeti adekvatni argumenti. Mislim da kod nas nedovoljan broj debatanta ili mala zainteresovanost nisu problem. Dapače, mladi imaju volju, a i odlične predispozicije za debatovanje. Problem je nedovoljna briga odgovornih ljudi u vezi finansiranja debatnih susreta i treninga, ali i u vezi reklamiranja debate kao vannastavne aktivnosti. To je suprotno praksi susjednih zemalja, koje prate trend velikih razvijenih zemalja. Tamo je debata jedan od ponuđenih izbornih predmeta i njena metodologija se koristi na nekim od predmeta za lakša usvajanja znanja.“

Debata, osim što doprinosi razvoju mišljenja pojedinca, ima za cilj i potaknuti društvo na kritičko razmišljanje, te naznačiti šta je potrebno poduzeti da bi se riješio određeni problem u zajednici. Znanje usvojeno putem debate može se koristiti u svim sferama života, od svakodnevnih društvenih situacija do procesa učenja i poslovne komunikacije. Sve su ovo dobri argumenti da se trend promocije vještine debatiranja proširi na mnogo veći broj mladih u BiH.

Putuj i uči...DŽABA

Evropski volonterski servis je jedan od najpopularnijih volonterskih servisa koji pruža mladim ljudima priliku za neformalno obrazovanje, učešće u međunarodnim aktivnostima, te upoznavanje različitih kultura i običaja. Aktivnim učešćem u EVS-u, sticanjem novih znanja i vještina prilikom volontiranja, takođe se otvaraju nove i drugačije prilike za zaposlenje.

Piše: Nebojša Sičić

Prema istraživanju Instituta za razvoj mladih "KULT" i Federalnog ministarstva kulture i sporta sprovedenom među mladim ljudima, čak 77% anketiranih bi zauvijek ili na duži vremenski period napustilo Bosnu i Hercegovinu. Nedovoljno razvijeno tržište rada, loš obrazovni sistem i visok stepen korupcije u vlasti samo su neki od razloga zašto mlađi žele napustiti BiH. Očigledan nedostatak prilika za mlađe ljude u državi sprečava ih u ispunjavanju njihovih ciljeva i ambicija. Sve više mlađih se priključuje nevladinom sektoru, koji otvara brojne značajne mogućnosti, te nadoknađuje sve nedostatke i propuste državnih institucija i vlasti. Jedan od odličnih načina za putovanja i duži odlazak iz zemlje predstavlja volontiranje, sa kojim se mlađi svakodnevno susreću.

Kako ču?

Evropski volonterski servis (EVS) je dio programa „Youth in action“ Evropske komisije u kojem učestvuju volonterske i nevladine organizacije iz cijele Europe. On je jedan od najpopularnijih volonterskih servisa koji pruža mlađim ljudima priliku za neformalno obrazovanje, učešće u međunarodnim aktivnostima, te upoznavanje različitih kultura i običaja. Aktivnim učešćem u EVS-u, sticanjem novih znanja i vještina prilikom volontiranja, takođe se otvaraju nove i drugačije prilike za zaposlenje. Izbor oblasti volontiranja je veoma širok i isključivo zavisi od interesovanja i želje pojedinca. Zaštita životne sredine, umjetnost, sport, rad sa starijim osobama, samo su neka od područja koje EVS nudi.

Osnovni princip na kojem funkcioniše Evropski volonterski servis jeste partnerstvo između dvije organizacije, pri čemu je glavni fokus usmjeren ka volonterima. Prije svega, osoba koja se odluči priključiti volonterskom servisu, mora pronaći tzv. sending organization (organizacija koja šalje na volontiranje) u svojoj državi koja će je prije odlaska uputiti i informisati o osnovama njenog budućeg rada, ciljeva i slično.

U Bosni i Hercegovini postoji određeni broj organizacija koje imaju akreditaciju EVS-a, tj. koje imaju mogućnost sklapanja partnerstva sa drugim organizacijama i slanja volontera u inostranstvo. Baza EVS akreditovanih organizacija se nalazi na sajtu http://europa.eu/youth/evs_database, a neke od akredi-

tovanih organizacija na našim prostorima su i YIHR (Youth Initiative for Human Rights) i Udruženje za prevenciju ovisnosti „Narko-Ne“. Nakon odabira sending organizacije, sljedeći korak predstavlja pronalazak hosting organizacije koja osigurava volonterima EVS-a smještaj, hranu, honorar, te sve ostale bitne uslove za boavak u stranoj državi. Takođe, kako bi se postigao što veći i efikasniji nivo rada, te brža adaptacija u novoj sredini, volonteru se dodjeljuje mentor, čiji glavni zadatak je pružanje pomoći ukoliko volonter nađe na probleme ili poteškoće u toku svog rada. Pored toga, mentor je obavezan pratiti progres rada i sticanja znanja volontera, te evaluirati sve aktivnosti volontera. Period rada u volonterskom servisu traje minimalno 2 mjeseca, a maksimalno 12, zavisno od mogućnosti i uslova hosting organizacije i samog volontera. U EVS se mogu uključiti mlađi od 17 do 30 godina, bez obzira na pozadinu potencijalnih volontera.

A šta dalje, vidjeću.

Nakon odabira sending i hosting organizacije, slijedi aplikacioni proces koji je otežan nezaobilaznom birokratijom EVS-a. Sam proces je jednostavan, te se sastoji od slanja CV-a i motivacionog pisma hosting organizaciji. Međutim, jednom kada volonter dobije potvrđan odgovor slijedi period od 3 mjeseca čekanja prije samog početka volontiranja.

U ovom periodu Evropska komisija i partnerske organizacije ispunjavaju sve tehničke uslove potrebne za što bolje funkcionisanje projekta. Na pitanje koliko je dug proces apliciranja EVS-u, za omladinski magazin Karike, svoj odgovor je dala Paulina Drzač iz Poljske.

„Trajanje aplikacionog procesa diktira nekoliko faktora: država u kojoj će boraviti volonter, organizacija, proces dobijanja vize, ali i sami volonteri. Ne postoje dva ista projekta, tako da je teško odrediti u potpunosti tačno vrijeme čekanja.“

Takođe je moguće zatražiti priliku za tzv. “urgent call”, i početi s volontiranjem za mnogo kraći vremenski period. U odnosu na druge volonterske servise, troškovi EVS volontera su u potpunosti finansijski obezbijedeni. Svi tipovi osiguranja su im omogućeni, tako da volonter nema nikakvu zaradu, ali ni trošak. Mjesečni džeparac je unaprijed određen u skladu sa uslovima EVS-a, te zavisi od zemlje u kojoj boravi volonter, a najčešće ne prelazi iznos od 160 €.

EUROPEAN VOLUNTARY SERVICE

YOUTH IN ACTION
ACTION 2

„Kiša je padala, evo šta je ostalo za njom“

Za samo dva dana, na nekim područjima u BiH palo je čak 150 litara po kvadratnom metru, a iz korita su se izlile sve veće rijeke, zbog čega je Vlada Federacije BiH 15. maja proglašila stanje prirodne nesreće, a Vlada RS-a, dva dana poslije vanredno stanje. Najmanje 21 osoba je poginula dok je nekoliko hiljada ljudi evakuirano iz svojih domova.

Piše: Nino Bilajac

Foto: Haris Begić

Bosnu i Hercegovinu, Srbiju i Hrvatsku kao da je ove godine zadesilo nešto prokletno. Nakon što smo danima svjedočili nevjerovatnim vremenskim neprilikama, sasvim netipičnim za to godišnje doba, nismo ni slutili da će one dovesti do katastrofalnih poplava neviđenih razmjera. Snažno nevrijeme, praćeno jakom kišom pogodilo je najprije sjeverne dijelove Hrvatske i centralne dijelove Srbije, nakon čega je stiglo i u našu državu. Za samo šest sati, između 16 i 20 sati, 13. maja ove godine palo je čak 47 litara kiše po kvadratnom metru, dok je za slijedećih 48 sati, posebno, u noći s 13. na 14. maj, palo nevjerojatnih 150 litara.

Prvih 10 dana

Dva dana prije haosa u našoj državi, velike poplave zadesile su hrvatsku Posavinu. Rijeka Sava probila je slabo održive nasipe te dostigla rekordan nivo. Tako je nekoliko hiljada ljudi iz Gunje, Rajeva Sela, Vrbanje, Drenovaca i ostalih okolnih mjesta, bilo primorano napustiti svoje domove, dok još nije bilo kasno. Desetodnevne konstantne padavine dovele su do toga da je 16. maja Savi izmjerena protok vode od čak 5.500 metara kubnih po sekundi, što je bilo dovoljno da potopljenost ostane 210 kvadratnih kilometara obala. Dan poslije, uslijedila je potpuna evakuacija svih mještana u Vukovarsko-srijemskoj županiji, a jedna osoba se nije uspjela oduprijeti vodenoj bujici, te je nažalost preminula.

Petri dan poplava, Krizni štab te Županije izdaje naredbu da se evakuira još pet okolnih sela. Osmi dan, MUP RH je potvrđio da je nažalost još jedna osoba u naletu vodene bujice izgubila život. Uz dvije ljudske žrtve, prema posljednjim podacima prikupljeno je više od 180 tona leševa životinja. 22. maja, dakle 11 dana poslije,

Stan za zaštitu i spašavanje Brodsko-posavske županije donio je odluku o ukidanju vanrednog stanja, a evakuirani su se mogli vratiti kućama, barem oni koji su se imali gdje vratiti, a takvih je bilo malo.

Na istoku ništa dobro

Nakon što je poplavio istočni granični prijelaz između Hrvatske i Srbije, poplave su očekivano zahvatile i prostor Srbije. 12. maja kiša je u startu poplavila 20 opština u Srbiji, dok je voden užas, nažalost istog dana odnio i prvu žrtvu, vatrogasca iz Topole koji je spašavao drugu osobu.

Daleko najteža situacija je bila na zapadu Srbije, na granicama sa BiH i Hrvatskom, a premijer Aleksandar Vučić je istoga dana proglašio vanredno stanje. Na području opštine Čačak poplavljeno je u tom periodu čak 200 kuća, a evakuacija stanovništva trajala je svih 10 dana. Štab za vanredne situacije Republike Srbije proglašio je opasnost u Valjevu i Šapcu, zbog izljevanja Kolubare, naročito je bila na udaru Požega zbog izljevanja tri rijeke. Dan poslije najugroženiji su postali Lazarevac i Obrenovac, a zbog poplava u trafostanicama veći dio zapadne Srbije ostao je bez napajanja električnom energijom.

Iako se situacija počela polako smirivati petog dana poplava, nove kiše donijele su i nove probleme. Vodostaj Zapadne Morave u međuvremenu se normalizirao, dok su vanredne situacije proglašene u Užicu, Kragujevcu i Leskovcu, koji je kasnije postao najugroženiji. Šokantan je podatak da je čak 90% Obrenovca bilo poplavljeno, a da je čak 30 hiljada osoba privremeno evakuirano. Na kraju su dvije osobe poginule, blizu dvije i po hiljade objekata je oštećeno, preko tri i po hiljade puteva uništeno, dok je pruga Beograd – Bar bila obustavljena na mjesec dana.

Hiljade privremeno raseljenih

Evakuirani stanovnici sjeverne Hrvatske te centralne i zapadne Srbije su privremeno boravili u BiH, ali kada je poplavio i granični prijelaz između Srbije i BiH, Mali Zvornik, znali smo da isti хаос očekuje i našu državu. Za samo dva dana, na nekim područjima u BiH palo je čak 150 litara po kvadratnom metru, a iz korita su se izlile sve veće rijeke, zbog čega je Vlada Federacije BiH 15. maja proglašila stanje prirodne nesreće, a Vlada RS-a, dva dana poslije vanredno stanje. Najmanje 21 osoba je poginula dok je nekoliko hiljada ljudi evakuirano iz svojih domova.

Maglaj: kada spašeno postaje neupotrebljivo

Vodene bujice su mnoge domove u Topčić polju ostavile u potpunosti neuseljivim

Prvog dana, 13. maja, najkritičnije je bilo na području Banje Luke, te Tuzlanskog i Zeničko-dobojskog kantona. Gračanica, Tuzla i Srebrenik su ostali totalno odsjećeni od ostatka svijeta, dok je općina Gračanica u potpunosti ostala bez napajanja električnom energijom. Na području općine Tuzla pokrenutno je čak 37 klizišta, 93 objekta su potpuno poplavljena, a nivo vode je narastao čak do pet i po metara. Srećom, životno ugroženih nije bilo, ali su evakuirane dvije porodice sa ukupno jedanaest članova.

Na području općine Doboј-Istok došlo je do izljevanja svih lokalnih vodotoka dok je u naselju Stanić sabračaj bio potpuno zaustavljen. U Čeliću je bilo ugroženo ukupno 250 objekata dok je iz 40 izvršena evakuacija ukupno 110 osoba. U Srebreniku je bilo odsjećeno oko 300 domaćinstava, a pokrenuto je čak 30 klizišta. U poslijepodnevnim satima, drugog dana poplava, ugrožen je bio i Kladanj, ali je situacija ubrzo bila pod kontrolom.

Kiša je nastavila padati sve jače iz sata u sat, zbog čega se Zeničko-dobojski kanton našao u velikim problemima. Iako dodatnim, ojačanim takozvanim "zečijim nasipima" uz rijeku Bosnu, rijeka se ipak izlila i nanijela veću štetu općinama Modriča, Zepče, Maglaj, Doboј i Šamac. Gradačac je isti dan bio također potpuno pod vodom, gdje je nivo rijeke porastao za metar. U Bosanskoj Dubici je ostalo poplavljeno blizu 150 objekata, a most na rijeci Mlječanici je potpuno srušen. U Prnjavoru je poplavljeno 26 objekata dok je području općine Derventa proglašena vanredna odbrana od poplava. Olujna kiša praćena nevremenom zahvatila je šire područje Zenice, što je donijelo veće probleme u saobraćaju. Klizišta su pokrenuta u mjestima Željezno Polje i Topčić-Polje, gdje je čak 12 sela potpuno odsjećeno od ostatka svijeta. Tokom desetodnevnih, nezapamćenih poplava, aktivirano je više stotina klizišta, nekoliko hiljada objekata je totalno

srušeno i uništeno, dok se do nekih mesta moglo stići samo čamcima i helikopterima. Prvi put nakon rata dijelila se humanitarna pomoć u svim poplavljenim dijelovima države, a neki su čak pokušali i uspjeli to zloupotrijebiti, tako da se u prodavnicama i supermarketima mogla vidjeti roba obilježena slovom 'h'. Poplave su donijele još jednu nesreću. Usljed klizišta i izljevanja riječa pomjerila su se i pojedina minjska polja, a najugroženiji je bio Doboј, Maglaj, Posavina i Unsko-sanski kanton.

Šteta u milijardama i nova zaduženja

Prema prvim podacima samo u BiH je procijenjena šteta od nekoliko milijardi maraka, a predsjedavajući Vijeća ministara BiH je izjavio da štete iznose oko 15% BDP-a, dok di

rektrno i indirektno posljedice obuhvataju milion i po građana BiH. Tokom i poslije poplava, uz sve te probleme pojavio se i još jedan, prijetnja od zaraznih bolesti uslijed uginuća velikog broja životinja, a koje nisu pokopane na ispravan način, zbog nedostatka opreme i spalionica. Čak 44.000 kupaca električne energije nije moglo koristiti struju zbog kvarova, dok su toplane u Doboјu totalno uništene. Na području Lijevče polja, Semberije, Posavine, Pousorje, Sprečkog polja usjevi i pšenica su totalno uništeni, dok je samo u Bijeljini prikupljeno 15 tona uginulih životinja.

Pomoć u odbrani stanovnika i imovine došla je iz zemalja širom Evrope, dok su pojedinci te razna udruženja samoinicijativno spašavali i pomagali ugroženo stanovništvo. Tome svjedoči i podatak da je samo u kasarnu u Zenici dovedeno čak 200 ljudi. Dva mjeseca nakon poplava, 16. jula 2014. godine zakazana je donatorska konferencija u Briselu, s ciljem prikupljanja sredstava za pomoć BiH i Srbiji. Blizu 1,8 milijardi eura sredstava je prikupljeno, 810 miliona BiH i 910 miliona Srbiji. Tim smo otišli u nova zaduženja s obzirom na to da su 60% sredstava krediti, a 40% grantovi, odnosno nepovratna sredstva.

Plavni val u Topčić polju nosio čak i automobile

Nasmij se!

Humor je najzabavniji oblik komunikacije i svojstven je samo čovjeku. Koristi ga se za kritiku, zabavu, opuštanje, skretanje pažnje, itd. Sve što može da nasmije čovjeka, smatra se humorom.

Piše: Azem Kurtić

Smijeh je najbolji lijek! Dozirati po uputstvu.

Humor je oblik zabave i vid ljudske komunikacije sa svrhom da nasmije druge i učini ih sretnim. Porijeklo riječi humor dolazi od pojma humorальног lječenja starih Grka, koji su tvrdili da mješavina tekućina (humora) kontrolira ljudsko zdravlje i osjećaje. Humor se upotrebljava kroz verbalne (ironija, sarkazam, satira, parodija i vic), te neverbalne forme (grimase, pantomima i pokreti rukama, karikatura, strip, razni predmeti i naprave, odjeća i kostimi). Sve što može da nasmije čovjeka, smatra se humorom. Normalna reakcija na humor je smijeh, koji se prakticira kao antistres terapija, ali djeluje na sam organizam tako što poboljšava rad srca, opušta nerve i mišiće, ubrzava lučenje endorfina (hormona sreće), te pokreće niz procesa i reakcija u tijelu, koje u konačnici čine da se čovjek osjeća bolje.

Pogrešno "serviran" humor

Oni koji znaju svoj humor prezentirati na pravi način vrlo često postaju omiljeni u društvu u kojem se nalaze, te njihove šale i dosjetke bivaju prepričavane dalje. Oni koji humor „serviraju“ na pravi način, te ga putem video klipova prezentiraju javnosti, nerijetko postaju pravi hit na društvenim mrežama. Primjeri za to su stand up komičar Neša Bridžić i Meca Cazin – koji se mogu svrstati u pozitivne primjere koji su preplavili društvene mreže. Ipak, pogrešno prezentiran ili pogrešno protumačen humor može izazvati reakciju suprotnu od one ciljane – ogorčenje, ne-

odobravanje, ljutnju, govor mržnje ili čak agresiju.

Tako je Ivan Ivanović, koji godinama svoju emisiju počinje stand up nastupom, od silne želje da u tom nastupu i uspije, postigao suprotan efekat od željenog. Unatoč mnogim saradnicima koji pronalaze i koncipiraju njegove šale, izazvao je ogorčenje javnosti u regionu nakon što se „našalio“ na račun silovanih žena u Bosni i Hercegovini. Iako je svoju šalu objasnio, te se ispričao javnosti 7 dana poslije, Ivan Ivanović nije što je nekad bio.

Još jedan od primjera šaljivdžija koji su svoju reputaciju izgubili nakon što su od svih mogućih šala, viceva i dosjetki odabrali baš one koje izazivaju negativan feedback je i Ramiz (umjetničko ime) Zmaj. Uspio je na još jednom video klipu u kojem je okružen svojim vjernim statistima i trpezom, koja je bogato i ljuto postavljena, pogoditi na bolnu tačku mnogih Bosanaca i Hercegovaca. Našalio se na račun Srebrenice. Tako je od popularnog smiješnog selebritija stigao do statusa crne ovce.

Poslije khm, nema kajanja – tako ni isprike ne važe.

Imati smisao za humor zapravo znači odabrati teme s kojima se smije šaliti. Dvojica pomenutih su odabrali upravo one na koje su, uslovljene društvenom situacijom u kojoj se BiH, ali i zemlje regionala nalaze, šale gotovo pa zakonom zabranjene.

Smrt humoru, sloboda uvredama (?!)

Pervertirano poimanje humora uzrokovan je mnogim faktorima – od društva u kom se šalimo, do stereotipa, predrasuda, društvene situacije obrazovanja, itd.

No šta se dešava kada humor iz granice smiješnog pređe u uvredu? Da li šalama na račun pripadnika LGBT populacije prezentiramo sebe kako nekoga ko zna da nasmije druge, ili ispadamo homofobi, te ih time diskriminiramo? Kako povući granicu (ručnu, stisnuti kočnicu, znati kada stati) u humoru?

Odgovori na gore postavljena pitanja su jednostavni. Sagledati stvari malo drugačije, ugledati se na stand up komičare koji relevantne društvene probleme predstavljaju kroz šalu, a nikoga ne vrijeđaju. Možda se i odreći šala baziranih na plavušama, romima, „ovima i onima“, porodicu, vjeri, naciji, boji kože.

Šaliti se na vlastiti račun i nije teško – barem ste sigurni da takve šale neće nikoga uvrijediti!

No, ako ipak niste savladali umijeće povlačenja ručne, možda bi bilo najbolje da se i prestanete šaliti kako ne biste odlutali od krajnjeg cilja humora o kojem je bilo riječi na početku ovog teksta - humor je oblik zabave i vid ljudske komunikacije sa svrhom da nasmije druge i učini ih sretnim.

Vježbajte zdrav smisao za humor, jer drugi ne dolazi u obzir.

Ili se prestanite šaliti.

-Šalim se!

Komentiraj - Kreditiraj

Stojimo Gigo i ja u prodavnici. Hoćemo u kupovinu. Nije da mi nešto sad kupujemo puno, nego onako, za jednu noć, a sutra kud koji. Helem, ja mu se žalim kako moram završiti idejnu konstrukciju komentara, a on sam' kaže: "Aha", i nastavi da maše glavom u ritmu neke pjesme koja mu svira u glavi. Kontam: "Ma jah, boli Gigu kurac, on je svog Puža otkuc'o i posl'o". Utom nailazi kuhan iz obližnje kuhinje i govori šta bi on volio od nadolazeće godine, novog sastava vlade i koje klubove će igrati na kladionici u idućoj godini. Tu mi usvojimo ideju. U ovom broju Karika, komentar ne pišem ja nego Vi. Svoje komentare napišite u praznom prostoru i pošaljite u obliku fotografije/skeniranog dokumenta na mail onaubih.karike@gmail.com. U naslov maila stavite "Komentar za 2015. godinu", ili poštom na adresu Mula Mustafe Bašeskije 7, 71000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina sa naznakom za Omladinsku novinsku asocijaciju u Bosni i Hercegovini.

Piše: _____

Tvoja fotografija

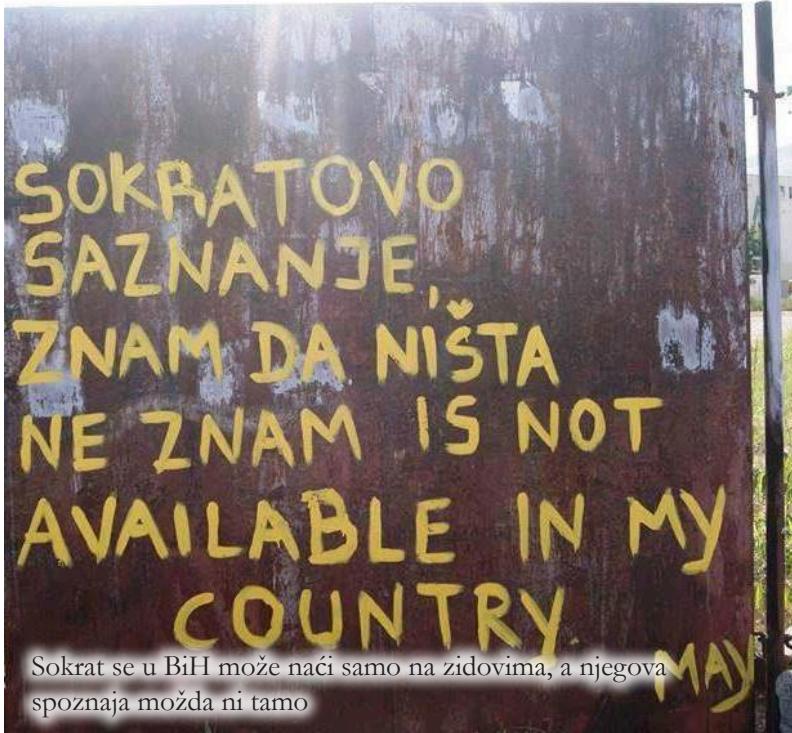
Piši mi po zidu

U našoj redovnoj rubrici do sada ste imali priliku vidjeti raznovrsne transparente i natpise po zidovima koji kritikuju trenutna dešavanja i slikovito opisuju emocije autora. Često ti natpisi izazivaju emocije i onima koji ih kasnije čitaju. U ovom broju vam donosimo neke od kreativnih natpisa iz Mostara, kao i nekoliko kontraverznih iz Sarajeva.

Pripremili: Haris Dedović i Hana Čolić
Foto: Marina Mimoza i Boro Todorović

it always seems
IMPOSSIBLE
until it's
done

-MANDELA.

Bilijarom

Bilijar je sportska disciplina koja zahtjeva kalkulirano razmišljanje, veliku vještina i preciznost, ali unatoč tome može biti iznimno zabavan.

Piše: Hana Čolić

Smatra se da je bilijar evoluirao iz terenske igre slične kriketu pod kraj 15. stoljeća u sjevernoj Europi. U 18. stoljeću igrači ovog sporta bili su najcjenjeniji članovi društva i njihova natjecanja su bila najpraćeniji događaji diljem S.A.D.-a. Danas su stolovi za bilijar neizostavan dio zabavnih parkova ili klubova sa društvenim igrarama, ali postoje i oni kojima bilijar nije samo povremena zabava. Jedan od takvih je i osamnaestogodišnji Dino Trtić iz Sarajeva. U razgovoru s njim saznali smo neke zanimljivosti o ovom neobičnom sportu.

Stol, kugle, štap.

„Krenuo sam u jedan bilijarski klub s drugom čisto iz zabave, da odigramo nekoliko partijsa. Tada nam je prišao gazda kluba i pitao nas bismo li počeli trenirati. Razmislili smo na trenutak, a onda samo rekli: ‘zašto ne?’ Kako je vrijeme prolazilo, sve više mi se svidao trening, a u međuvremenu sam kupio i svu opremu“, priča nam Dino.

Vještina taktike i razmišljanja

Bilijar se koristi kao izraz za širok raspon igara u kojima se koristi bilijarski štap “tak” za udaranje kugli i njihovo pomjeranje po bilijarskom stolu, koji je presvučen vunenim platnom (čojom), a uokviren gumenim ivicama (mantinelama). Na našim prostorima, bilijar je sinonim za osmicu, vrstu pul bilijara tj. bilijarske igre sa rupama. Pored bilijara sa rupama, postoje i karambol i snuker, za koje se vežu posebna kultura i terminologija koje ih kao igre određuju.

U bilijaru su taktika i strpljenje najbitniji faktori uspjeha, a za savladavanje tehnike potrebni su mjeseci i godine treninga, baš kao u bilo kojem drugom sportu.

„Svima je smiješno kad im kažem da treniram bilijar, kao da to nije sport. Govore mi: ‘to ti nije trening’, ali zapravo je to dugo-trajan proces usavršavanja taktike“, dodaje Dino.

Jedna od najkorisnijih taktika za uspješan meč je izbjegavanje razmišljanja o tome gdje će završiti bijela kugla nakon odigranog

poteza. „Kada previše razmišljam o položaju bijele kugle nakon poteza, u toj zbrici često mogu promašiti i siguran udarac. Ako mi bijela kugla i stane nezgodno, uvijek mogu odigrati safe, kako mom protivniku bijela ne bi bila u položaju da ubaci neku od svojih kugli“, objašnjava Dino.

Neka od osnovnih pravila u bilijaru diktiraju ponašanje za vrijeme meča, koliko dugo meč traje i koji su potezi dozvoljeni, a koji ne. Za vrijeme meča ne smije se pričati niti za stolom ni u publici. Nije dozvoljeno izražavanje ljutnje ili bijesa, a ukoliko dođe do prekršaja, igrač je dužan platiti novčanu kaznu. Mečevi imaju različita trajanja, a igra se do određenog broja dobivenih poena, obično oko sedam. Takav meč traje oko sat vremena uz po jedan time-out za svakog igrača u trajanju od pet minuta. Ko nakon ubacivanja svih svojih kugli ubaci crnu, osvojio je poen

Dino se fokusirao na sljedeći potez

Stol, kugle, štap...

Za igranje bilijara potreban je prvenstveno stol, koji ima šest rupa predviđenih za ubacivanje kugli. Uobičajene dimenzije stola su 224 cm x 112 cm, mada nisu univerzalne. Na stolu se nalazi ukupno 16 kugli, jedna bijela, jedna crna, i po 7 šarenih i jednobojnih kugli prečnika 5,7 cm i mase oko 160 g. Za udaranje kugli potrebno je nekoliko vrsta štapova, tzv. ke, štap za razbijanje kugli, štap za igru, most, skočica, itd. Potrebna je i posebna odjeća za nastupe na bilo kakvim turnirima, crne cipele, klasične crne hlače i polo majica.

Ovaj sport može biti iznimno skup, uvezvi u obzir cijene sve opreme koju takmičari moraju imati na turnirima. Jedan štap može koštati i 1500 KM, a kotizacije na regionalnim i domaćim natjecanjima mogu biti i do 200 KM.

„Bilijar je jako skup sport“, tvrdi Dino, „ali kada si dobar u onome što radiš, imaš priliku da nađeš sponzore koji ti mogu plaćati sve što ti treba.“

Bilijar je za mnoge samo zabavna igra ubacivanja kugli u rupe na stolu, ali za poneke je u nekim momentima čitav njihov svijet.

„Kad si za stolom, sam si sa kuglama. Ne obraćaš pažnju na protivnika niti gledatelje, skoncentriran si na igru i pažljivo proračunavaš svaki sljedeći potez“, završava Dino.

SIGURNOST, ŠKOLA I SAOBRAĆAJ

Piše: Denis Hadžić Gigo

Sjećam se svog prvog domaćeg zadatka prije 17 godina. Učiteljica je iz maternjeg i taternjeg jezika zadala: „Sigurnost, škola i saobraćaj.“ Dvadeset četiri sata poslije tresem se, ne k'o prut ili blender, nego k'o kurban pred klanje. Stojim između table i razreda. Dlanovi se znoje, vidim njihovo škiljenje i osjećam se nanišanjeno.

Rabija Rabijesirić bisere planinske
Džerad Tučak pečurke šumske
Jusuf Latifić mezare posjeti

Tra(v)kom crvenom, polja su posuta
PAZIMINE! PAZIMINE! Ne zna čitati košuta.

Ko šuta? A ko brani?
Raskomadana košuta na grani!
Muk!
Vuk!

Nastade gromoglasan aplauz u razredu. Jači od onog Šešeljevog kojem se u zube ne gleda, jev je bovba tvajala nešto duže. Učiteljica Firdeusa je rekla: „Pužu dragi, reci ti svojoj učiteljici, kakva je to pjesma?“

„Pa gledajte učiteljice, kroz nadrealni dadaizam protkan istom onom željom za čežnjom čiji trag počinje i počiva u sevdahu, sam želio vama ljudima ukazati na bitnost pokretanja škole za šumske

životinje. Treba mojim drugarima, šumskim životnjama, prostor za učenje, sabiranje (makar tablicu množenja) i čitanje. Njihove kuće su pod otvorenim nebima. U šumi. Po proplancima, brdima i planinama, a tamo ima puno mina. Drugari ne znaju čitati i nemaju razum, ni za postavku, ni za deaktivaciju mina. Molio bih i da nastavničko vijeće škole za životinje ponudi opciju pohadjanja

dodatnih vannastavnih aktivnosti: Izbjegavanje lovačke klopke ili Kako najbezboljnije pobjeći živ iz krvna (ako neko dođe da se obuče u šumu za sezonu zima – proljeće).“ Učiteljica me tad poslala direktoru, rekavši da previše izvolijevam: „Pužu, mi ti u školu s decom dali, a ti tako. Kod direktora!“

Klupa ispred direktorove kancelarije nije mi bila nepoznata. Ranije sam ja tu Šeđlinom turpijom ugravirao „Oj sirotinjo i bogu si teška“, a sad sam iskoristio priliku, dok je štor direktor telefonirao, da ključem ugraviram nastavak: „... ili nisi, čim te tol'ko im.“

Nakon dvosatne bukvice, kako sam prekršio neka pravila, štor direktor mi je snizio vladanje za preko dvadesetak centimetara i poslao me na nastavak školovanja u neku školu u Brčkom. Išao sam u isti razred s dva brata, čiji tata je prodavao puževe golače. Gojio ih, tovio, roštiljao i posluživao u restoranu Kod Zajke. Jedva su mi ticala ostala na glavi od straha.

P.S. Skont'o sam da one nule i kečevi na naslovnoj fakat nešto znače.

POZNATI ČITAJU

Davor Gobac hrvatski je pop-rock muzičar rođen 17. februara 1964. godine u Karlovcu. Muzikom se bavi od trinaeste godine, a od 1983. je član sastava "Neron", današnjeg "Psihomodo Popa". Za njegovu karijeru vežu se izvrsni hitovi s dosad trinaest objavljenih albuma. Osim muzike, može se pohvaliti s desetak uspješnih izložbi umjetnina, te glumačkim poduhvatima u nekoliko filmova. Za njega se govori da je ekstravagantna, neobična i zanimljiva ličnost koja svojim pozitivizmom i zabavljajućim duhom razbija sumornost regionalnog javnog života.

Omladinska Novinska Asocijacija
u Bosni i Hercegovini

SCHÜLER HELPEN LEBEN

NAPOMENA:

ova publikacija (omladinski časopis „KARIKE“) je urađena uz podršku Fondacije SHL. sadržaj publikacije je isključivo odgovornost ONAUBIH i ni u kom slučaju ne predstavlja stanovišta SHL-a.